

C O R P U S
SCRIPTORUM HISTORIAE
B Y Z A N T I N A E.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

I N S T I T U T A,

O P E R A

EJUSDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI,
G. DINDORFII ALIORUMQUE PHILOLOGORUM
PARATA.

P A R S I I I.

A G A T H I A S.

B O N N A E
I M P E N S I S E. D. W E B E R I
M D C C C X X V I I I.

AGATHIAE
MYRINAEI
HISTORIARUM
LIBRI QUINQUE

CUM VERSIONE LATINA ET ANNOTATIONIBUS
BON. VULCANII.

B. G. NIEBUHRIUS C. F.
GRAECA RECENSUIT.

ACCEDUNT
AGATHIAE EPIGRAMMATA.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXVIII.

IMMANUELI BEKKERO

SUMMO IN RECENSENDIS GRAECORUM
SCRIPTIS ARTIFICI

UT APUD POSTEROS AMICITIAE MONUMENTUM EXSTET ET

NOVA BYZANTINORUM EDITIO FAUSTO OMINE PROBEAT

HANC AGATHIAE RECENSIONEM DEDICAT

B. G. NIEBUHRIUS.

P R A E F A T I O.

Agathiae historiarum, non magnae molis libri, nunc demum prodire editionem, Bonnensis historicorum Byzantinorum collectionis principium, nemo aequus reprehendet, dummodo compererit quam arduae nobis hoc opus aggredientibus obstiterint difficultates. Etenim in oppido, ex cuius prelis typographicis nunquam antea exisset paulo grandior liber graecus, neque typorum compositores in hoc genere satis exercitati aderant, neque correctores sphalmatum usu docti, qui, moderaute Schopeno, manumque ultimam operi admovente, satis accurate gnaviterque in hoc labore versarentur. Itaque tardissime progressi sumus. Est tamen quo nos solemur: nam ingenti taedio ac labore hoc certe perfecimus ut nullum paulo gravius relictum sit mendum in graecis, atque in scholiis criticis: nam de versione latina, quam abicere maluissem, ego certe parum fui sollicitus. Reliqua illa quum Schopenus, ab aliis bis correctâ, emendasset, ipse quanta potui cura per singulas litteras recognovi. Iam vero in posterum hae aerumnae aut superatae sunt aut certe valde imminutae; invento viro erudito et impigro qui correctioni plagularum totum sese dabit; ita quidem, ut Schopeno nihil amplius curandum remaneat quam quod aliis laboribus obsitus exsequi possit.

Agathiam edendum ab initio mihi ipsi sumpseram: quo tempore de huiusmodi difficultatibus, quales deinde expertus sum, non cogitabam; ac simul, maiore nondum excitata spe, id solum mihi proponebam, ut vulgata editio quatenus coniectura atque ingenio sine libris perfici posset emendaretur; eiectis plurimis, qui Parisinam editionem foedant, erroribus, temerariisque novationibus. Legeram librum,

non omnino illepidum, ante multos annos, rerum cognoscendarum causa, cumque memoria repetens mihi persuadebam illa ratione, non excoli quidem atque ornari, verumtamen ita corrigi posse ut, spinis atque sentibus evulsis, satis expeditus evaderet. Erat autem iam tum mihi cognitus atque valde carus *Ioannes Classenus*, Hamburgensis, qui IHERMANNI, viri summi, disciplina institutus, huc venerat, ut nos quoque, qui in hac litterarum universitate disciplinas philologicas explicamus, audiret. Hunc ego iuvenem egregium, quem nunc in contubernio atque domestica mea familiaritate vivere gaudeo, rogabam, ut Agathiam attente perlegeret, quaeque ipsi in mentem venirent annotaret: mihi enim opus aggredi, propter negotiorum frequentiam atque adversam qua tunc premebar valetudinem, nondum vacabat. Fecit is quod cupiebam sine mora ac valde sedulo: eiusque schedis acceptis ipse Agathiam accurate evolendum sumpsi: plurima, quae emendatione persanari possent, a Classeno rite perspecta animadverti: quaedam improbavi: non pauca quae ille non attigisset correxì ipse. Qua via ingressus, prioribus libris diligenter excussis, quum eos pcus longe quam antea cogitavcram se habere perspicerem, neque ullum ex libris subsidium aderat praeter ea quae, suasu meo, e Suida congesterat Classenus, versionem Personae quaerere coepi, quae instar codicis esset. Eam mihi ex bibliotheca gymnasii Coloniensis suppeditavit humanitas eruditissimi Birnbaumii: atque hoc accepto libro novum lumen operae nostrae affulsit. Etsi enim homo non minus stolidus quam indoctus ita vertit ut plurimis singularum paginarum locis insulse delirantem audire videaris: — quippe qui de sensu, non dicam probabili sed ullo, minime sollicitus esset: — habuit tamen ille ante oculos codicem plane egregium, cuius verba singula exprimere saepe tentavit. Itaque multae emendationes, quum Classeni tum meae, illo auctore comprobatae sunt: id vero inprimis gratum erat, quod, quae in Vulcanii codice exciderunt, ubi aut verba aut incisum integrum deesse videram, ita apud Personam translata inveniebam, ut sensum sine ulla dubitatione tenerem, verba cum aliqua saltem probabilitate graece restituere possem. Quibus subsidiis si contentus fuisset, et liber iam edi poterat aliquanto emendatius, et nonnullam inde fortasse abstulisset doctrinae atque acuminis laudem. Verum enimvero quum ex Leunclavii praefatione ad editionem versionis Personae Basileensem perspexissem quam longe codex Reldigcranus prae-

stítisset Vulcaniano, quamquam exigua spes de libro esset qui sub annum 1594. frustra fuisset requisitus, adlii tamen per litteras Passovium, v. cl., si forte codex iste inveniri, atque, illo conciliante, usus eius a Praetore atque Decurionibus obtineri posset. Egit Passovius strenuissime ac felicissime causam meam, seu potius litterarum, quarum laude floret ipse: neque minore voluntate usus sum senatus splendidissimi municipii; quo iubente codex huc transmissus est. Eum his contulimus, ne quid non animadversum remaneret: nam primo id fecit Classenus solus: deinde iterum et ille et ego; hac ratione ut per vires alter impressum alter scriptum codicem aut praelegeret aut inspiceret. Itaque id spondere audeo in hoc genere nihil fieri posse accuratius.

Iam vero collecta amplissima lectionis varietate, quum ex his quae ipse Vulcanius fatetur colligerem typothetas nonnunquam in expedienda codicis, qui nunc in Lugdunensi bibliotheca servatur, scriptura errasse, valde optabam ut varietas Rehdigerani libri cum Lugdunensi conferri posset. Neque hoc meum desiderium frustra esse passum est incredibile Geelii, v. cl. litterarum, quas tam egregie ornat excolitque, omni occasione oblata iuvandarum desiderium, cum summa erga me benevolentia coniunctum. Ei igitur — cui, quod unum possum, ingentes gratias me habere mihi conscius sum, — hoc debeo quod varietas Rehdigerana cum Lugdunensi libro accuratissime collata est; idque cum magna operis mei utilitate: constitit enim in haud paucis locis dissensum, qui inter scriptos libros esse videbatur, ortum esse in editione Vulcaniana. Verumtamen sic quoque manet tanta inter utrumque codicem diversitas, ut, si unquam hic certe, duas librorum stirpes cernamus. Variant enim inter se saepissime non solum ubi in altero scriptura corrupta est, verum etiam ubi nihil refert utro modo legatur. In his vulgatae inhaerere, quum plane appareat codicem ex quo originem ducit inferioris esse notae, nimis timidi aut superstitiosi; — ex utroque pro arbitrio recensionem confingere, temerarii foret hominis. Ego id mihi faciendum esse vidi quod fecisset unusquisque cordatior homo, cui hic scriptor primum edendus in utroque codice oblatus fuisset: praestantiorum in universum mihi sequendum elegi, ita tamen ut animus liber a superstitione corrupta ex altero emendaret.

Qua lege quum in conficienda recensione versarer, coniecturas in eam vix admisi: sunt tamen inter locos ubi uterque codex in vitio

conspirat pauci quidam quos certa ratione coniciendi sanari posse apparebat. Dixi supra, usu Rehdigerani codicis evanuisse laudem criticam quam ex hoc edendi labore percipere aliquatenus fortasse potuissem: de qua re silem omnino nisi reprehensionem vererer nullam fere meam in eo apparere operam. Libere dicam quomodo res se habet: modo nuda divinandi vi, modo versionis adiuicula non pauca recte conieceram, lacunas quoque supplendo sarcieram: de quibus monere, ex quo certa pro coniecturis suppeditavit Rehdigeranus, sive eadem plane sive meliora, contempsit. Laudemne capta me ipso facti teste? Tum vero, ut id saltem pro viri boni indole fieri posset, ea quoque indicanda fuissent ubi me errasse apparebat: utrumque sine ullo litterarum fructu. Alia ratio in commemorandis Classeni coniecturis fuit. Qui ipse meum exemplum secuturus se nominari recusabat: atque a me contendebat ut eadem lege quam mihi scripsissem se quoque metirer. Verum assensum extorsi auctoritate mea iuveni pudenti: ut illum et philologis commendarem et viris illustribus qui rem publicam Hamburgensem teneant. Argumenta librorum conscripsit, indicesque confecit idem Classenus, ex quibus illi qui res et nomina complectitur pauca quaedam adscripsi. Accentuum, orthographiaeque rationem stabiliendam suscepit in se Schopceus meus: de cuius doctrina atque ingenio quae sentiam, hac opportunitate usus praedicarem; nisi haec quoque praefatio antequam liber in publicum emittatur ab eo inspicienda esset, praevideremque tunc eum summa ope pugnaturum esse ut illa deletem. Is igitur totum Byzantinorum opus, quatenus in hoc oppido typis exscribetur, ita moderabitur, ut singulas plagulas correctas, antequam sub prelum immittantur, ad examen revocet; isque ut constans in accentibus et orthographia servetur ratio curabit. Teneandam autem sibi proposuit eam quae viris primariis, qui cum maxime graecos libros edunt, placuit. Ego vero, si arbitrii mei esset, vulgarem potius servassem, quam Graeci hodie sequuntur. Perspecta certe res est, horum maiores iam inde a saeculo X. apices inter scribendum apposuisse, ita ut pronuntiandi modum efformarent: itaque hos saltem libros: Annam, Nicetam, ceteros: in accentibus ad Alexandrinorum grammaticorum canones revocare, mihi quidem non alia ratione fieri videtur quam si in Latinos ultimae aetatis eum orthographiae modum inducere placeret a quo in Plauto recedere nefas foret. Aga-

thias autem, atque ipse Procopius, longe propius ad inferioris illius quam ad probae aetatis scriptores accedunt. Sed illa res, ut plura alia quae in summis dicendi auctoribus magna sunt, in huiusmodi libris minimi momenti est. Ut tamen verum confitear; ipse, perspicuitatis gratia, tacitus mutavi quod a scriptoris orthographia profectum esse non dubito: μέλλειν enim semper in utroque codice uno tantum λ scribitur. Neque magis indicandum esse putavi quoties Ν ἐφελκυστικὸν ex codice adderem.

Epigrammata libenter omissem: quum retinere necesse esset, multo plura et emendatiora iis dedi quae Vulcanius ex Anthologia Planudea collegerat: cuncta scilicet quae in Palatina servata sunt, additis iis quae in capite περὶ εἰκόνων exstabant, quo plenius habuit Planudes quam nos epigrammatum collectionis exemplum. In his criticum non egi, nisi quod perpaucis locis aut aliorum emendationem aut Planudeam lectionem Palatinae praetuli. Latina, elegis comprehensa, quae Iosephus Scaliger, atque Ianus Dousa e graecis Agathiae fecerunt, in virorum honorem retinui: quo facto ne illa quidem omitti potuerunt quae in eodem genere confecit, addiditque Vulcanius.

His expositis, iam finem praefationi faciam, quum de libris quos adhibui, siglisque quas in scholiis posui quae necessaria sunt exposuero.

R. Codex Rehdigeranus: chartaceus: scriptus circa annum 1560., impensis Thomae Rehdigeri, in Italia; et quidem procul dubio Romae; a duobus tribusve amanuensibus, credo bibliothecae Vaticanae scriptoribus: quorum saltem primum fuisse Graecum ex ductibus clare patet; postremus autem alienigena fuit, graecaeque linguae fere rudis. Exscriptum esse ex codice Vaticano non dubito, quo Persona usus fuerit. Interpunctionem ad sensum accommodatam vix usquam habet, sed interiectis septenis vel octonis pl. m. vocabulis puncta ponit. In margine correctiones aut coniecturas exhibet nonnullas, quas Leunclavius auctorem habere credo, qui eum a. 1576. utendum acceperat. Quem codicem quum Vulcanius secum communicari peteret, responsum est eum non comparere: neque id falso: inscriptio enim testatur anno demum 1658. iterum illatum esse in bibliothecam Rehdigeranam a Christiano Hofmanno ab Hofmannswaldau, poeta insulso et obsceno; at cive, ut hinc colligere licet, non inutili.

Lugd. Lugdunensis, bibliothecae academicae, 54. inter libros

Vulcanii, qui Agathiam ex eo edidit: in catalogo p. 346: — bombycinus, saec. XIV: interpunctione satis accurate distinctus; in prioribus libris valde mendosus, in posterioribus multo praestantior. Subiiciuntur in fine duo epigrammata: alterum Agathiae de ludo tabulae Zenonis Aug., alterum, quod hic quidem eidem Agathiae, in Anthologia vero Leonidae Alexandrino tribuitur. Id h. l. *ἰσόψηφον* inscribitur, addito in utriusque distichi fine numero ,*ςχ* i. e. 6600, qui ex litterarum valore pro numeris positarum conficitur, dummodo secundum distichon cum Lugdunensi scribatur:

*Ἀλλὰ τανῦν μερόπεσσιν ἐράσμιος· ὀψὲ γὰρ ἔγνων
Ὅππόσον Οὐρανίας Καλλιόπα προφέρει.*

Vulg. Vulgata, i. e. Lugdunensis cum editionibus quae ex illa originem ducunt.

Ed. pr. Editio princeps Vulcanii, quae prodiit Lugduni 1594.

Par. Parisina, a. 1660, in corpore scriptorum historiae Byzantinae.

Edd. Editiones, princeps et Parisina, ubi a prototypo, Lugdunensi codice, desciscunt. (Venetam negligentissime ex Parisina transcriptam esse, nihilque omnino propriae dotis habere, nemo est qui nesciat.)

Intpr. Versio Christophori Personae, ut exstat in editione Basilensi Pernaec.

Cl. Coniectura Classeni.

Scribebam Bonnae postr. Kal. Ian. MDCCCXXVIII.

DE VITA AGATHIAE, EIUSQUE LIBRIS HISTORIARUM.

Agathias natus est Myrinae ¹⁾ in Aeolide Asiae: ²⁾ patre Memnonio, rhetore ³⁾, matre Periclea, matrona sanctissima, quam triennis amisit ⁴⁾. Haec quum mortua ac sepulta sit Constantinopoli, credibile est patrem sese illuc in urbem regiam contulisse, ad quam undique ex provinciis graeci sermonis confluebant qui doctrinae ingenioque confiderent. Fratrem habuit virum honoratum, cuius tamen nomen ignoramus ⁵⁾: sororem Eugeniam, doctam puellam, discordi matrimonio cum Theodoto quodam coniunctam ⁶⁾. Agathiam, penultima syllaba correpta, nos vocamus; Graeci idem nomen, pro accentus ratione, Agathiam proferunt: idque eum ipsum, ceterosque illius aevi homines, fecisse, ita ut penultima longa uterentur, ex ipsis epigrammatis apparet ⁷⁾. Disciplinis litterarum, quas, qui liberali animo essent, percipiebant antequam se ad legum Romanarum studium converterent, Alexandriae studuit: unde anno 554., Iustiniani vigesimo octavo, post horribilem terrae motum,

- 1) Prooem. Hist. p. 8. g. ed. Bonn. Smyrnaeus vitiose dicitur apud Eudociam, atque in nonnullis Suidae codicibus. 2) Unde Asianus vocatur in Anthologia Palatina. 3) Prooem. l. c. — Epigramma Michaelii inter testimonia. 4) Epigr. 43. 5) Ei simul cum patre atque Agathia fratre statuam posuerunt Myrinaei: Epigr. Michaelii. 6) Epigr. 53. 54. 7) Epigr. 36.

Δαρνειακῶν βιβλίων Ἀγαθίου ἐγνεάς εἰμι —

Epigr. 72.

Ἀλλὰ πατήρ με πόλῃος ἐναλλάξας Ἀγαθίας —

Haud aliter in Latio Prudentius *Asclepiadem*, Sidonius *Euripidem*, penultima producta posuerunt: hic, carm. IX. 231. *Orchestra* quaat alter *Euripides*, ille Peristeph. X. 42. *Asclepiades ire mandat milites*: cf. ibid. 108. 392. 548. 687. 921. Scilicet cuncti ista ita proferebant, at *Antiochiam*, *Alexandriam*, *Basilium*, eadem syllaba correpta. Atque in universum tenendum est, graeca pronuntiandi rationem, quam permulti inter nostrates medio quod vocant aevo adulto ortam esse contendunt, quae tamen, ut ex voluminibus chartaceis et inscriptionibus pictis constat, in Aegypto sub Caesaribus recepta erat, regnante Iustiniano non aliter quam sub Palaeologis Constantinopoli obtinuisse. Hoc qui perspexerit facile intelliget Agathiam nostrum *Χερωνεύς* prima correpta protulisse, repudiandamque esse coniecturam quae epigr. 100. *στήσαν Χαιρωνεύ* pro *στήσαντο Χερωνεύ* scribi iubet.

quem Alexandria ipsa, nunquam antea moveri solita, senserat, Constantinopolim regressus est ⁸⁾. Quem studiorum iuvenilium cursum qui reputaverit, non dubitabit Agathiam tunc decimum octavum aetatis annum egressum non fuisse, eiusque natalem in annum 536., vel sequentem, incidere. Quum vero Berytus illa clade collapsa esset, non dubium est eum in urbe regia antecessores audivisse. Quae studia quum quinque annos implerent, quarti in quodam epigrammate meminit ⁹⁾: et alibi leges Romanas artem suam esse ipse profitetur ¹⁰⁾; quarum cognitionem cum dicendi facultate ita coniunxit ut causas ante tribunalia oraret: idque Constantinopoli, ubi in basilica clientibus operam dabat ¹¹⁾. Causidici tunc scholastici vocabantur ¹²⁾, unde Agathiae cognomen haesit. Tenuit autem istud vitae genus invitatus, ac necessitate coactus, ut victum sibi quaereret ¹³⁾: nam ad amoeniora studia sevocabat adolescentem honesta voluntas. Exaruerat nondum poësis, vivebantque adhuc in ore hominum fabulae vetustatis: quin florebant in aula ipsa atque inter procures qui versibus pangendis gloriam sibi quaererent: quamquam non imminebat solum verum iamiam ingravescere barbaries, quae mox, extincto penitus antiquitatis lumine, densissimis tenebris, morumque immanitate, Graecas regiones foedavit, stuporemque pro prudentia induxit. Ad hasce delicias Agathias delatus, primum amatoria carmina brevia scripsit, quae in novem libros, Daphniaca inscriptos, collegit ¹⁴⁾: pluraque praeterea eiusdem generis alia: e quorum numero multa supersunt epigrammata, non invenusta. Postea, sed regnante adhuc Iustiniano ¹⁵⁾, collegit, atque in septem libros digessit, epigrammata, siquidem eius verba ad litteram interpretanda sunt recentiorum, non-

8) Hist. II. 16. p. 99. 9) Epigr. 4. Illo anno *λύται* dicebantur, unde *τὰ λύσιμα τῶν νόμων* — inscr. epigr. 23. — explicari posse videntur. Agathias trans portum in regione Peraea morabatur, ut postremorum decem librorum singularium difficultatibus solvendis operam daret, procul ab urbis strepitu remotus. 10) Prooem. l. c. 11) Hist. III. 1. p. 138. Quod Smyrnae causas orasse coniecerunt, propterea quod *Σμυρναίων σχολαστικόν* in libris corruptis vocari vidissent, id vero usque ad stoliditatem argutum est commentum. 12) Iac. Gothofr. ad C. Theod. VIII. 10. 2. Tom. II. p. 627. ed. Lips. 13) Hist. III. l. c. 14) Epigr. 7. 15) Id ex praefatione apparet.

dum edita ¹⁶⁾: quod si ita est, quaecunque in hoc genere Iustiniano antiquiora, post Philippum Thessalonicensem scripta, legimus, alia corona, cuius mentio omnis perierit, comprehensa fuisse necesse est. Qua opera, quam Theodoro Decurioni ¹⁷⁾ inscripsit, palam est eum potentiorum, quales Paulus Silentarius Macedoniusque exconsul erant, quorum plurima colligebat poemata, favorem aucupatam esse. Ex his Paulum laudibus non immeritis extollit, atque clientis officiis comiter colere videtur ¹⁸⁾. Hoc ipso Paulo, nisi me coniectura decipit, Eutychianoque quodam hortantibus ¹⁹⁾, mortuo Iustiniano imperatore ²⁰⁾, ad historiam aevi sui scribendam animum adiecit: quum ad trigesimum certe aetatis annum pervenisset. Credo tamen eum diu colligendis tantummodo narrationibus operam dedisse: namque opus quod ad nos pervenit adeo exiguae molis est, ut, quum ea quae de Chosrois exitu narrantur acciderint anno 577., nemo sibi persuadeat illi conscribendo decennium potuisse impendi: imo eo amplius. Nam ne ista quidem de Persarum regis fuga et morte mox post eventum scripta esse, perspicue apparebit consideranti ²¹⁾. Haud tamen debilis coniectura est, quando Agathias de Mauricii gestis narrabat, hunc adhuc privatum fuisse: quippe quem, absque ulla summi fastigii commemoratione, Pauli filium, magistrum militum, vocat. Id vero ad refellendam Fabricii opinionem sufficeret; qui sibi persuaserat Agathiam, quo tempore Evagrius historiam absolvit, scilicet anno 593., nondum edidisse: at illa, accuratius inspectis verbis quae vir nunquam sine laude commemorandus festinantius legit, ipsa per se concidit ²²⁾. Itaque Agathiam Tiberio adhuc regnante, ante annum 582., quo anno Mauricius imperium adeptus est, e vita decessisse arbitror. Nam obitu eius factum

¹⁶⁾ Prooem. p. 6. ¹⁷⁾ S. Palatii; de quo officio consule I. Gothofredum ad C. Th. VI. 23. 1. II. p. 126. ¹⁸⁾ Hist. V. 9. p. 297.

¹⁹⁾ Prooem. p. 7. 8. ²⁰⁾ Ibid. p. 11. ²¹⁾ Hist. IV. 29.

p. 272. ²²⁾ Locum posui inter testimonia. Verba *εἰ καὶ μήπω*

ἐτυχον ἐκδεδωκότες ad scriptores quos nominaverat referri non

possunt: quae si Evagrii mens esset, ratione iubente, scripsisset

τυγχάνουσιν. Sunt illa omnino mendosa, et nescio qua de re

interpretanda quae Mauricii animum movere potuerit ut supplici regi auxilium denegaret.

esse quod historiae opus ad finem non sit perductum, Menander innuit, oratione usus parum quidem apta²³⁾, sed pravae interpretationi minime obnoxia: modo meminerimus Chosrois mortem viginti fere annis post Hunnorum adventum in Thraciam, ubi quinti libri narratio abrumpitur, accidisse. Ac ne quis forte suspicetur ad molestiora negotia delatum, atque ita otio quod historiae scribendae tribueret privatum esse, in eodem vitae genere permansisse vel cognomine teste compertum est. Quo concesso quis credat fieri potuisse ut sponte omitteret gratum laborem a quo omni vi atque unice persequendo negotiis forensibus se distineri queritur²⁴⁾? quae tamen cumulate offerri alias laetandum sibi esse fatetur, ne inopia prematur. Nemo tamen hinc concludat Agathiam annumerandum esse infelicibus illis qui, ne fame vexentur, a litteris recedere coacti sunt. Nam illa erat scholasticorum condicio ut eorum avaritia legibus esset compescenda: neque clientibus caruisse credemus virum qui insigni facundiae gloria et vivus et post mortem floruit. Itaque, nisi lusus est ista de sua sorte querela, illis accensendus erit Agathias qui, nisi admodum laute vivere aliisque largiri possunt, egere sibi videntur. Quae quidem opinio epigrammate confirmatur quo ille, pater oppidi dictus, in municipio suo locum, antea obscoenis immunditiis foedum atque detestabilem, purgasse, atque eleganti aedificio, nescio quo, ornasse dicitur²⁵⁾. Alia fortasse praeterea pietatis officia in patriam contulit: quae non minus propter hanc virtutem quam eloquentiae causa, eum cum patre Memnonio et fratre statua ornavit²⁶⁾: cuius honoris, quum olim fuisset vulgatissimus, illo tempore, in privatos collati, vix aliud superest exemplum.

Mansit autem viro laudato etiam post funus eadem insignis fama eloquentiae: ad quam referendum esse videtur quod Menander, qui eius historiam continuavit, infantiam suam tam vehementer excusat. Itaque quum, renatis sub Basilidarum imperio litteris, eandem laudem appetere pusilli ingenii homines, Agathiam imitandum sibi sumpsit Leo Diaconus, ut Hasius v. ill. indicavit: cui quod placue-

23) V. testimonia : *ὡρμηθην ἄρξασθαι μετὰ τὴν ἀποβίωσιν Ἀγαθίου*. 24) Hist. III. 1. p. 138. 25) Epigr. 72. 26) Epigr. Michaëlii.

rit in huius scriptoris, quo edito permagnum certe cepit historia incrementum, sermone exquirendo splendidum philologiae documentum edere, id facundissimos quosque Atticos, si quis ad manes de factis nostris rumor manat, non sine invidia ferre existimo. Hodie Agathias vix cuiquam ultra mediocritatem assurgere videbitur: licet G. I. Vossius, haud levis auctoritatis vir, tersum eius atque floridum dicendi genus praedicet. Certe ipse sermo graecus a puritate, quae tamen minima laus esset, longe abest; ac, ne a vitiis quidem grammaticis immunis, haud raro degeneris loquellae nota foedatur: tum vero admixta dialectorum, ionicae praesertim, epicorumque verborum varietate, sive quaesita sive imprudenter assumpta, saepissime offendit. Quae ut condonaveris aevi infelicitati, praecipuaeque difficultati scribendi lingua emoriente, antequam adulta sit atque e matris consortio exierit vulgaris, qua iam quotidie utuntur; tamen, ut laudem tribuas historico, sapientiam gravitatemque requires: at id non minus frustra in Agathia nostro. Imo potius ieiunum ingenium in sententiis prodit quas saepissime profert, tritas admodum atque e locis petitas communibus: ubi vero argute loqui satagit frigidissimas. Viri boni animum cum ostentatione prae se fert: neque tamen, quantum dignoscere licet, falso: immunis ab insectatione pariter atque ab adulatione per universum opus: cuius, quaecumque in eo reprehenderis, ad cognoscendas res gestas summum pretium atque unica utilitas est. Italica tamen negotia parum cognita habuisse videtur, in orientalibus longe versatior. Quem si Procopio quum ingenio tum civili militarique prudentia longe inferiorem esse Gibbono facile concesseris; fatebere tamen eadem ratione super ceteros omnes, qui consecuti sunt, eminere: virum autem multo meliorem esse Procopio.

Christianus an fuerit, in utramque partem disputatum est: verum edito epigrammate quo tabulam Archangelo dedicat 27), illam religionem professum esse extra dubium est. A quo si discesseris, inter cetera quae proferri possent firmissimum eiusdem opinionis argumentum esset, quod apophthegma ex novo foedere sibi notum esse prodit 28). Neque

27) Epigr. 4. 28) Hist. III. 12. p. 165. cf. Indicem graec. s. v. ζῆλω. *Agathias.*

id tamen certum foret indicium: etenim, dominante religione Christiana, paucos illos gentiles qui Constantinopoli degebant talia nota habuisse non est quod dubitemus: atque ubi id profert Christianum loquentem inducit. Mitem vero animum in reprehendendis alienis sacris, nisi improba sint atque immania; et indulgentiam quae errori in huiusmodi rebus, utpote non voluntario, veniam tribuit²⁹⁾; inter saevos illius aevi furores vix alibi exspectares quam apud eos qui dominantium crudelitate et saevitia vexarentur ipsi. Itaque probabile est, gentili patre procreatum, graecanicisque studiis innutritum et delectatum, ne legum poenis hominumque violentiae obnoxius esset, non opinionis vi adductum, Christianis se adiunxisse.

Historiarum libri vulgo ex codice Lugdunensi inscribuntur *περὶ τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείας*: vitio manifesto: quum scriptor se de morte Iustini Germani f. — qui iubente Iustino iun. Imp. necatus est — IV. 22. p. 255. : atque de Chosrois fine (577.) IV. 29. p. 272. dicturum esse promittat. At idem codex recte, pro illius aetatis more, quem ab Evagrio, Ioanne Epiphaniensi, aliisque servatum videmus, libros *τόμους* vocat.

Codices scripti perpauci supersunt. De Rehdigerano et Lugdunensi, quibus usus sum, dixi. Vaticanum membranaeum esse, antiquum, mihi significavit Ang. Maius v. ill. qui variantes scripturas ex quarti libri initio delibatas speciminis loco misit. Eae cum Rehdigerano libro ita conveniunt ut valde probabile sit hunc inde exscriptum esse. Exscriptus autem est ex codice integro: ut Vaticanus, monente Maio, nunc quidem est, suppletis a recentiore manu aliquot foliis, sed quoniam ea aliquando deerant, inde ortae sunt lacunae in versione Personae; licet codici quo is usus est cum Rehdigerano proxima intercedat affinitas. Tamen hic Vaticanus codex ut aliquando inspiciatur, optandum est; quo plane de fide atque auctoritate Rehdigerani constare possit. Praeterea ex Montefalconio Harlesius Fabricio adscripsit, integrum opus exstare graece inter codices scriptos Ottobonianos; atque in cod. MMIV. bibliothecae Vaticanae antiquae

29) Hist. I. 7. p. 28.

Agathiam de bello Gothorum: e contrario in Marciana Venetiis cod. DCCXII. libros posteriores, deficientibus primo et secundi parte: scilicet, ut videtur, illa ipsa de Narsetis bello Italico narratione.

Quum autem Agathias in eorum numero fuerit historicorum quos Constantinus Porphyrogenitus in eclogas redigi iussit, leguntur ex illo tria de legationibus excerpta in Codice Bavaro, quorum collatio cum editis debetur doctissimo Spengelio. Multo plus idem scriptor ad titulum de sentiis conferre debebat, quem nuperrime in luminis oras reduxit ill. Maius: vir iuvandis litteris divinitus saeculo nostro concessus, et „cui nemo civi' neque hostis quibit pro factis reddere operae pretium." Sex folia de his excerptis superesse is nos edocet (Coll. Vaticanae scriptorum graecorum II. p. 464.): quorum collationem ab eius amicitia petissem, impetraturumque fuisse certe scio; verum opere iam profligato nolui molestus esse viro minime otioso.

Praeterea superest in Parisinae regiae cod. MDCI. membranaceo, Fonteblandensi, folium unicum, cuius lectiones quae variant, dedi. Iisdem fortasse terminis continetur fragmentum de Francis Laurentianum LIX. 17. 9. — ubi in plut. LXXIV. , 13. 64. varia ex quinque libris excerpta inveniri, Harlesius annotavit, Bandinium secutus, cat. codd. gr. II. p. 530. III. p. 113. quod opus inspicient quibus illo frui posse contingit.

Hadrianus Iunius Animadversionum I. 4. ut interpretis oscitantiam et vecordiam confutaret, aliquot Agathiae locos graece transcripsit, multis annis ante principem editionem graecam. Ac planum quidem est, Iunium videri se uti exemplari graeco voluisse: quae tamen affert ea cuncta ex Suida desumpta sunt; terminantur enim plane iisdem finibus quibus illius excerpta, eiusque scripturam dissentientem a codicibus repraesentant.

Editiones tres graecas, quae hucusque prodierant, supra in praefatione indicavi: ubi etiam de latina versione egi, quam Christophorus Persona, prior S. Balbinae, confecit: qui itidem partem librorum Procopii transtulit. Eam in Fabricii bibliotheca, ab Harlesio recognita, invenio im-

pressam esse Romae ap. Iac. Mazochium 1516. fol. repetitam deinde Augustae Vindelicorum per Sigism. Grimm et M. Wirsung 1519. 4. et postea cum Procopio atque Iornande, aliisque affinis argumenti libris, praemissa Beati Rhenani praefatione, Basileae ap. Hervagium 1531. fol. et Lugd. 1594. 8.:— dedicationem Personae ad Sixtum IV. Pont. M. editam esse in dissertationibus Zeni Vossianis II. p. 141 — 144.

Ego usus sum editione quae a Fabricio dicitur prodisse anno 1576. Basileae ap. P. Pernam; sed anni notam in exemplo quod mihi adest frustra quaesivi. Ibi Agathiae praemittuntur Zosimus a Leunclavio, Procopius a Raphaele Volaterrano, Personae ipso, versus: subiiciuntur ambo Iornandis libelli, et Leonardus Aretinus de bello Italico. Quod Fabricius in hac editione versionem Agathiae ex recensione sive interpolatione Io. Leunclavii haberi dicit, is error est. Nihil mutavit Leunclavius; contentus locis non adeo multis in margine correctionem indicare: sed quum, finita impressione, Rehdigeranum codicem utendum accepisset, ea quae interpres, sive propter codicis defectum sive ob alias nescio quas rationes, omiserat, vertit: non paucis locis plane insanam versionem meliore mutavit: ea omnia sub finem praefationis collecta proposuit: *Agathiam interpolatum* iuscripsit.

Bellum Butilini, primum librum Agathiae, secundi-que initium, magnus Grotius vertit in Historia Gothorum, Vandalorum et Longobardorum, Amstelod. 1655. 8.: eam versionem loco Vulcanianae non posuisse, quatenus patet, licet deinde ad peiorem redeundum fuisset, male me poenitet.

Haec hactenus. Nam de Anthologia Agathiae disserere, ab hoc loco meisque rationibus maxime foret alienum.

TESTIMONIA ET IUDICIA DE AGATHIA.

ΜΙΧΑΗΛΙΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ.

Ἡ πόλις Ἀγαθίαν τὸν ῥήτορα, τὸν στιχαιοδόν,
 δίζυγος εὐεπίης ξυθμὸν ἀγασσαμένη,
 ὡς μήτηρ ἐτέλεσσεν ἔφ' υἱῷ, καὶ πόρε τήνδε
 εἰκόνα, καὶ στοργῆς μάρτυρα καὶ σοφίης·
 Μεμνόνιον δὲ τοκῆα, κασίγνητόν τε σὺν αὐτῷ
 ἔστησε, γενεῆς σύμβολα σεμνοτάτης.

ΕΥΔΑΓΡΙΟΥ, *hist. eccl.* IV. 24. *ex ed. Rob. Steph.*
 πέπρακται δὲ καὶ ἕτερα τῷ Ναρσῇ λόγου πολλοῦ ἄξια. Βου-
 σελίνον καὶ Συνδούαλδον καταπολεμήσαντι, καὶ τὰ πολλὰ
 προσκτησάμενῳ μέχρι Ὡκεανοῦ· ἅπερ Ἀγαθία μὲν γέγραπται
 τῷ ῥήτορι, οὐπω δὲ ἐς ἡμᾶς ἀφίκεται.

ΙΔΕΜ, *ibid.* V. 24.
 τὰ ἐχόμενα δὲ τούτῳ (τῷ Προκοπίῳ) Ἀγαθίῳ (sic) τῷ ῥή-
 τορι καὶ Ἰωάννῃ ἐμῷ τε καὶ πολίτῃ καὶ συγγενεῖ καθ' εἰρμὸν
 ἰσθόρηται, μέχρι τῆς Χοσροῦ τοῦ νέου πρὸς Ῥωμαίους
 φυγῆς, καὶ τῆς εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἀποκαταστάσεως,
 Μαυρικίου — ὑποδεξαμένου — βασιλικῶς, καὶ — καταγα-
 γόντος, εἰ καὶ μῆπω ἔτυχον ἐκδεδωκότες.

ΙΟΑΝΝΕΣ SCHOLASTICUS EPIPHANIENSIS *initio fragmenti.*
 τὰ μὲν ὅσα Ῥωμαῖοί τε καὶ Μῆδοι πολεμοῦντες ἀλλήλοις
 ἔπαθόν τε καὶ ἔδρασαν κατὰ τὴν Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥωμαίου
 αὐτοκράτορος βασιλείαν, γέγραπται Ἀγαθίᾳ τῷ Μυριναίῳ,
 ἀνδρὶ τοῖς ἐν Βυζαντίῳ ῥήτορσι καταλεγέντι διαφανῶς, καὶ
 μετὰ γε Προκοπίον τὸν Καισαρεᾶ τὰ πρὸς τοὺς βαρβάρους
 παραχθέντα ἀναγράψαντι.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ *protector ap. Suidam s. v. Μένανδρος.*
 ὠρήθη ἐπὶ τήνδε συγγραφὴν, ἄρξασθαι μετὰ τὴν ἀποβίω-
 σιν τοῦ Ἀγαθίου, καὶ τῆς ἱστορίας ποιήσασθαι τὴν ἀρχήν.

ΣΥΔΑΣ ΕΤ ΕΥΔΟΚΙΑ *s. v. Ἀγαθίας.*
 Ἀγαθίας σχολαστικὸς Σμυρναῖος (*meliores Codd. ap. Suidam*

Μυριναῖος) ὁ γράψας τὴν μετὰ Προκόπιον ἱστορίαν τὸν Καισαρέα, τὰ κατὰ Βελισάριον, καὶ τὰς ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Αἰβύῃ πράξεις· τουτέστι τὰ κατὰ Ναρσὴν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ τὰ ἐν Ααζικῇ καὶ Βυζαντίῳ. οὗτος συνέταξε καὶ ἕτερα βιβλία ἔμμετρά τε καὶ καταλογάδην, τὰ τε καλούμενα Δαφνιακά, καὶ τὸν κύκλον τῶν νέων ἐπιγραμμάτων, ὧν αὐτὸς συνῆξεν ἐκ τῶν κατὰ καιρὸν ποιητῶν· συνήκμασε δὲ Παύλῳ τῷ Σιληντιαρῷ καὶ Μακεδονίῳ τῷ ὑπάτῳ, καὶ Τριβουνιανῷ, ἐπὶ τῶν Ἰουστινιανοῦ χρόνων.

SCROLIUM PALATINAE ANTHOLOGIAE.

Ἀγαθίου σχολαστικοῦ Ἀσιανοῦ Μυριναίου, οὐ στέφανος ἀλλὰ συναγωγὴ νέων ἐπιγραμμάτων. ἤκμασεν δ' οὗτος ὁ Ἀγαθίος ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου· ἔγραψεν δὲ καὶ ἱστορίαν καὶ τὰ ἐπονομαζόμενα Δαφνιακά· ἔγραψε δὲ ταῦτα ἐπιγράμματα πρὸς Θεόδωρον Δεκουρίωνα.

GER. IOH. VOSSIUS *de histor. graecis* II. 22.

Multum illa tempora ornabat Agathias. — Dictione utitur tersa et florida. Gentilem fuisse praeter alia ostendit illud *φασὶν*, quo libro III. utitur cum sermo fit de martyrio B. Stephani.

GIBBON, *the history of the decline and fall of the Roman empire*: c. XLIII. ann. 47.

We must now relinquish a statesman and soldier (Procopius), to attend the footsteps of a poet and rhetorician.

SPECIMEN VERSIONIS CHRISTOPHORI PERSONAE.

Lib. II. capita 28. 29.

Nunc autem ubi de Chosroe perpauca explicarim, confestim ad ea me referam, quae narrare iam coepi. Non enim hunc Persae solum ultra, quam decet, laudibus ferunt et demirantur; sed Romanorum plerique ut eloquentiae studiosum, et qui ad nostrae philosophiae summam pervenerit notionem, et Graeca opera in Persicam linguam nonnulla transtulerit: (addunt tamen et stagiretem, id est, vini amphoram, longe melius perpotasse, quam rhetor paenonicus olori perscripserit fabulam): quinetiam Platonicis imbutum dogmatibus tradunt, atque adeo, ut ne Timaeus hunc quidem praetereat, tametsi lineari speculatione divarietur, et naturae rimetur motus, nec Phaedon ipse, neque Gorgias, vel dialogorum autor alius quisquam, ut Parmenides, et caeteri item, quibus varia sententiarum profunditate sunt multa conscripta. Ipse vero non egregie adeo hunc eruditum fuisse existimaverim, ut summam disciplinarum teneret. Qui enim fieri id poterat, veram illam et liberam ut veterum nominum pronunciationem, ita et rebus ipsis maxime congruentem, lingua quaedam ut agrestis, et rudior, et a Musis penitus aliena servaret? quo inquam pacto vir regio fastu ex immodicis adulationibus ab ineunte aetate illectus, ac vivendi consuetudinem nactus supra modum barbaricam, et qui bella semper et acies animo agitarit, exerceri in his poterat disciplinis, ex hisque sibi fructus aliquid vendicare? Quod si quis idcirco hunc laudet, quia quum rex esset, et Persa, tantarumque gentium et maximarum rerum curam haberet, utcunque tamen degustare artes literarias voluisset, ex eaque ut gloriam, ita et animi capere voluptatem, profecto et ipse hunc laudarem, perinde prae caeteris barbaris admirandum. Sed qui hunc nimium sapientem appellant, et quasi philosophos caeteros praestitisset, omnium artium disciplinarumque causas nosse affirmant, et qualem fortasse peripatetici maxime eruditum praefiniunt: deprehendetur is haud dubio nihil prorsus ea, quae vera sunt, pervidisse; sed vulgi duntaxat famam sectari. Vir quidam genere Syrus, Uranius vocitatus, dum Byzantii versaretur, artem quidem medicam profitebatur, sed Aristotelicae disciplinae prorsus ignarus, nil denique vera cognitione tenebat; fremebundus tamen et insolens quammulta se percallere iactabat: et quum forte inter coetus hominum versaretur, ut erat suapte

natura contentiosior, saepe etiam pro regis porticibus ipsis astat, plerumque in librariorum tabernis venaliis assidebat, et ad hominum turmas se eodem cogentium, verba magnifica perinde mirabundus et stupidus facitabat, consueta quaedam de deo, longis verborum ambagibus, his, qui se circumstiterentulantibus, qualis nam scilicet esset illi natura, quae nam substantia, utrum afficiatur, utrum curae sit expers, et alia quaedam eiusmodi. qui vero ista profitebatur, ne grammaticum quidem adisse unquam crediderim, nec vitam forte rectiorem egisse. Proinde putent hi facile aliquid esse et plane promptissimum, aut cuique pervium, quod vulgo fertur, pedem porrige, et Theologiam attinge: quum hanc constet rem esse et probatam, et inexplicabilem, et longe superiorem, quam ut eam assequi cogitatio queat imperitorum, qui ignorando hanc demirentur. Sunt namque, qui vesperi ex ipsa statim ebrietate et crapula impediti quammulta deblaterent, deque excellentissimis rebus illis, divinisque quaestionibus sermones indecenter incoepent, et in eiusmodi nugando delirent, et haud secus ac qui aleam ludunt, rixentur. Illic in rebus principatum nactus Uranius, perinde Homericus ille Thersites alios arguebat, extrahereque in longum sermones minime desistebat, etsi alias de deo haud satis recte sentiret: nec sane disceptationem sinebat, iamdiu occoepam, ordine saltem suo procedere; sed apertiora potius confundebat, et quaesitae rei propulsabat inventionem. Volebat hic forsitan Platonis Pythoem, Sextumque denique imitari, et eorum more responsiones ut fierent, ut finis esset nil obturbari, quia id animo praesumptum iam esset, nihil esse penitus constitutum. Sed Platonica ista haud satis ille didicerat, ni forte alicunde venatus perpauca collegisset, quibus posset ineruditos iam fallere. Et quemadmodum literarum erat is re ignarus, ita et bonorum morum omnium expers. Istiusmodi quum esset Uranius, ad Persas se contulit, per Areobindum Persam, et regis tunc oratorem, ut cothurnus et nebulo ductus, nimirum qui ea sibi ornamenta stolidè vendicasset, quibus omnino careret, palliumque protinus induit, quod disciplinarum magistri gestare apud nos solent. Sic itaque obstipa superbaque facie Chosroem adivit. tum ille inopinato miraculo percitus, et sacrum aliquid esse imaginatus, suspicatusque verum hunc esse philosophum, (nam et ita apud Persas vocitabatur), eundem hunc et libens vidit, ac benigne suscepit. Magos deinde ad se convocatos, cum novo philosopho ut sermones conferrent, constituit; deque rerum ortu naturaque ut disceptatio haberetur, iniunxit; et utrum id omne, quod visitur, finem sit habiturum; numve unum esse omnium rerum principium putandum sit.

EDITIONIS PARISINAE DEDICATIO.

POSTERITATI.

GALLIA ET HISPANIA

FUNESTISSIMIS BELLIS ANNOS SUPRA VIGINTI

DISTRAHEBANTUR.

IULIUS MAZARINUS

DEPLORATAM PACEM

EXCITAVIT UNUS ET BEATAM TRANQUILLITATEM

QUAQUA PATENT LATISSIMA DUO REGNA

FELICITER IMPARTITUS EST.

INGENS FACINUS

ADUMBRARE CERTATIM CONTENDIT

ORATORUM ET POETARUM

INFINITA NATIO.

VANUS UTRORUMQUE LABOR.

HOC NUDO ET CONTRACTO PANEGYRICO

ASSERIT

EMINENTISSIMO PRINCIPI

IMMORTALITATEM

IMMORTALITATIS PARENS

TYPOGRAPHIA REGIA.

Scribebat ad praelum

EMINENTIAE SUAE ADDICTISSIMUS

SEBASTIANUS MABRE,

ex filia nepos SEBASTIANI CRAMOISY,

Typographiae Regiae Curatoris.

B. VULCANII EPISTOLA.

ILLUSTRIBUS AMPLISSIMISQUE VIRIS

ORDINIBUS

HOLLANDIAE ET WESTFRISIAE,

DOMINIS POTENTISSIMIS.

Cum variae sint artes ac scientiae, societati generis humani conducibiles ac necessariae, Illustres Amplissimique Viri, maximam profecto laudem merentur ii qui ad eas perdiscendas et ad publicam utilitatem accommodandas omne suum studium atque operam conferunt. Proxima est eorum laus quorum labor omnis atque industria versatur in linguis authoribusque quibus illae ipsae artes sunt tractatae nobisque traditae excolendis atque illustrandis, quique vel veteres scriptores Graecos e situ et squallore eruunt et in lucem proferunt, vel iam antea editos, sed male ab indoctis interpretibus habitos, refingunt, et pristino suoque nitori integritatique restituunt. Quod quidem studium tametsi ob exiguam quae inde affulget lucris spem perpauca hodie habet sectatores (plerique enim eas artes sequuntur e quibus facilis est ad opes et honores cursus) mihi tamen, qui studiorum dignitatem non privato quaestu sed publica utilitate metiri soleo, mirifice semper placuit. Utilitatem vero quam hoc studii genus secum trahit longe maximam quis obsecro est adeo rudis ut in dubium vocet? Si enim hoc in confesso est ex veterum Graecorum fontibus doctrinam omnem esse hauriendam; quis non videt quanti intersit ut illi ipsi fontes puri atque illimes conser-

ventur? Quantopere vero eos contaminarit atque polluerit crassa nonnullorum interpretum inscitia, nemo est etiam infra mediocritatem doctus qui nesciat; sensique ipse cum in aliis multis authoribus, tum vero praecipue in Cyrilli Alexandrini Thesaurο, et divinis illis de Trinitate libris, in quibus nihil fere agnosco Cyrilli praeter nudum illius nomen. Hanc itaque Spartam, ut ita dicam, linguariam, hoc est interpretandi Graecos authores et in Latinam linguam convertendi rationem, veluti genio naturaeque meae convenientiorem semel amplexus, dedi operam hactenus ut pro virili ornarem; et quidem non pauca veterum authorum Theologica, Philosophica, Historica Poëticaque scripta partim antea non edita Latine verti, partim edita quidem, sed ita ut ἀνεκδότοις ἐναλίγκια merito censi possent, nova interpretatione donavi, non exiguo uti spero rei literariae bono. Tametsi ex iis quaedam, nescio quo malo fato, magno certe meo cum dolore, neque minore cum incommodo publico, summoque multorum doctissimorum virorum desiderio, totos iam quindecim annos apud Typographum cui ea excudenda dederam haerent. Nunc vero Agathiam historicum optimum qui Iustiniani Imperatoris res gestas post Procopium Caesariensem est persequutus, Graece antehac nunquam typis editum, in lucem emitto; Agathiam, inquam, virum suae aetatis doctissimum, quique unus illam διζύγα εὐεπὶην, hoc est Poëticen cum Oratoria, ita coniunxit, ut dubium sit in utra magis excelluerit; in utraque certe non dubiam de omnibus sui aevi scriptoribus victoriam reportavit. E cuius editione plurimum et Historiae et Graecae linguae incrementi ornamentique est accessurum. Quum enim varia gravissimaque bella adversus populosissimas potentissimasque nationes, Francos scilicet, Gotthos, Vandalos, Hunnos, et Persas gesta describat; tum vero de eorum moribus atque institutis, ac praecipue de Persicorum regum genealogia ac politia, multa commemorat scitu dignissima quae apud alios scriptores nusquam reperiantur. Stilus ipse plane est floridus atque amoenus, multis sententiarum luminibus illustratus. Verbis vero utitur selectissimis, et frequenter a communi usu ac significatione remotis; adeo ut Suidas diligens glossographus potissimam Lexici sui partem ex huius

scriptis concinnarit. Hunc itaque Agathiam scriptorem luculentissimum, quem olim Persona ita lularat ac deformarat, ut quicumque eum attingeret merito exclamaret: *Aquam manibus*; *εὐπρόσωπον* nitidioraque habitu a me donatum vobis, Illustres Amplissimique Viri, merito inscribendum dicandumque existimavi: primum, quod ex hac vestra Academia in lucem prodeat; in qua quum iam tredecim circiter annos vestro beneficio honestissimo hoc otio literario fruar, vehementer me officio meo defuturum putavi, nisi darem operam ut exstaret publicum aliquod singularis meae erga vos observantiae gratique animi monumentum: deinde, quod non indignum vobis hoc munusculum literarium indicarem, cum ob authorem ipsum qui apud doctos omnes summo semper fuit in precio, tum vero magni illius Imperatoris cuius historiam scribit nomine; in qua quidem historia multa conscribuntur sapienter ab illo prudenterque excogitata, felicissimeque perfecta; e quibus nonnulla uti spero in usus vestros convertere poteritis ad florentissimam Rempublicam vestram stabiliendam et nominis vestri celebritatem, quae rerum pro libertate tuenda gestarum magnitudine longe lateque est propagata, magis magisque augendam. Mihi interea nihil gratius accidere poterit, quam si intelligam studium hoc meum vobis, Illustres Amplissimique Viri, probari; magnumque mihi honorificum iudicium vestrum calcar addiderit ad alia id genus veterum Graecorum monumenta e Bibliothecae meae penu deprecanda et Latine vertenda publicoque communicanda.

Deus Opt. Max. Illustres Amplissimique Viri, Reipublicae eiusque seminario Academiae vos quam diutissime servet incolumes. Lugduni Batavorum, Anno Domini MDXCIV. Kalend. Ianuariis.

ILL. DD. VV.

Addictissimus

BONAVENTURA VULCANIUS.

CARMINA IN LAudem
EDITIONIS VULCANIANAE.

IN AGATHIAM
A BONAV. VULCANIO EDITUM.

Ἀγαθίας ἦν μὴ πολυῖστορι ῥύσατο βίβλῳ
Πέρσας καὶ Περσῶν ἔργα παλαιγενέων,
αἰῶν πανδαμάτωρ, καὶ νῦν ἀμάθυνε μέλαινα
Πέρσας καὶ Περσῶν ἔργα παλαιγενέων.
Ἀγαθίαν δ' ἦν μὴ Βουλκάνιος ἐξελε λήθης,
Ἀγαθίαν λήθης ἀμφεκάλυψε κόνις.
καὶ κε πολὺς τοπάλαι, Βουλκάνιε, σεῖο ἔκρητι
Ἀγαθία τε ἀγών ὥρτο καὶ ἱστορίῃ.
νῦν δ' ἀμφω δισσοῖσιν ὀφείλειτον, ἱστορίῃ μὲν
Ἀγαθίῃ πλεῖστον, σοὶ πλέον Ἀγαθίας.

ΙΩΣΗΠΠΟΣ ΣΚΑΛΛΑΝΟΣ ΙΟΥΔΑΙΑΗΣ.

AGATHIAS ni iam fastis prius asseruisset
Persas, et veterum Persica gesta ducum,
Tempus edax, et vis seclorum aboleret opaca
Persas, et veterum Persica gesta ducum.
Ni leto Agathiam eriperet Vulcanius, olim
Agathiam leti conderet alta cinis.
Et iam, Vulcani, propter te, maxima rerum
Lis foret Agathian inter et Historiam.
Sed devinxerunt ambos duo. Plurima debet
Historia Agathiae, plura tibi Agathias.

IOSEPHUS SCALIGER IUL. CAES. F.

AD DOCTISSIMUM VIRUM
BONAVENTURAM VULCANIUM

GRAECARUM LITERARUM IN ACADEMIA

Lugdunensi apud Batavos Professorecm.

Quod me Vulcani carmen doctissime pascis:
Frustra es, ceu vivam ex pumice aquam elicias.
Non mihi tam proclive bonos est scribere versus,
Quam tibi scriptores restituisse bonos.

FR. DUYCKIUS Cos. Leyd.

IN AGATHIAE HISTORIAM

A CL. V. BONAVENTURA VULCANIO GRAECE ET LATINE EDITAM

HIEREMIAS BASTINGIUS S. T. D.

ET COLLEGII THEOLOGICI REGENS.

AENEAS debet vitam post fata MARONI:
 INDUPERATOR ovas Historico AGATHIA.
 Gloria nam maior tanto est tibi: ficta Poesis
 A vera quanto vincitur Historia.
 Macte sed o virtute tua dilecte Camoenis
 Qui clarus volitas docta per ora virum
 VULCANI, quem non ullos subiisse labores
 Tueduit, aeternum ut viveret AGATHIAS.
 AGATHIAS inquam, Graiis ut cognitus olim
 Nunc Graiis pariter cognitus et Latiiis.
 Sic quondam de te est meritis doctissime Rhetor
 Romanaeque decus QUINTILIANE togae,
 POGGIUS: hunc quanquam superas hoc nomine, cultu
 Quod per te gemino splendeat AGATHIAS.
 I nunc MOME crepa, et male carpere desine qui te est
 Passibus innumeris doctior et melior.
 Vos autem PROCERES quibus haec monumenta dicantur,
 Ut vestro maneant tuta sub imperio,
 Ilunc redamate virum, tuque o BATTAVIA gaude
 Lucem ex te AGATHIAS quod redivivus habet.

PAULLUS G. F. P. N.

MERULA.

QUIN hic recens scriptoris orti contuor?
 Proles cluor Agathi. Ominis nomen boni
 Adnosco. Nam qui audit bonus, plerum bonus est,
 Quique a bono natus, bonus ille plurimum.
 Lares mihi Smyrnae paterni, quae suum
 Civem esse Homerum, principem vatum omnium,
 Princeps probavit olim et ante caeteras,
 Quae iniverant certamen, urbis Graeciae.
 Fere est, ut adsim ab inferae ripa Stygis.
 Quae Morta te pressit favissis circites
 Mille ampliusque obliviosis? ploxo
 Quae Fors silente, docte foetus, te obruit?
 Incommodo maloque maximo omnium,
 Cordi quibus curaeque gesta quae retro.
 Immanitas Gotthorum et Hunnorum fera
 Med aeviterno manciparat carceri;
 Ut, quidquid a fatiis mihi vitae super,
 Inglorium esset atque squalore sordidum.
 At unde tantum saevitatis? Luctuum,
 Quibus nec unquam finis esset nec modus,
 Causam ne eis certissimum monerat fore
 Ecce fata vatum, quos adirant, dictio.
 Immersi enim crudele moerorum mare,
 Et conscii, quae non semel passi, iugum;

*Non nesciebant perciti, me nascier,
 Quo nescier docente debebant trukum
 Clades avorum, lancinati corporum
 Arus, potitum naeniae cadaverum,
 Atrociūque vastitates funerum;
 Quo nescier docente posteros, ducum
 Iustiniani Principis victoriae,
 Et fixa de victis trophaea phalangibus,
 Actique superbiter triumphī nobiles
 Hinc natus olim lacrumarum fons mihi.
 At serio, sero licet, Vulcanius,
 Misertus infortunii nuper mei,
 Multa incalatus, audit miserum, prece,
 Specus, quibus claudebar, altos pertudit,
 Me duxit endo primus oras luminis,
 Et fecit, ut me totus orbis perlegat:
 Sive hoc voluntas, sive noluntas fuit,
 Quorum effrata mente dirae mi dies,
 Plenae aegritudinūque saepe luxerunt,
 Nec me modo artis liberavit vinculis;
 Sed et polivit arte, quod fuit potis,
 Docta, et, quod instar muneris magni mihi,
 Fecit bilinguem, quae unilinguis vix eram.
 Felix tui adsertore iuris ter quater,
 Felix viri polite tanti dextera:
 Linguis fruare et luce, paria quae tibi,
 Ducente et auspicante summo vindice.
 Vicem refer, tuique nomen vindica
 Ducis Auspiciisque ab luce temporaria,
 Linguasque perde virulentas, qui mali
 Male tibi tuoque vindici volunt.
 Ast Gotthus, Hunnus, Francus immensum fremant
 Quantum, cruenti caede nupera manus;
 Redhostiendum, quae patrare hostilia.
 Gotthus patrumque et dissipator pignorum,
 Hunnus senum et saevus nefrendum carnufex,
 Et Francus haustum faucibus sanguen vomens,
 Fremant frequente strage se pavirier,
 Fremant sibi tam crebra fligi volnera,
 Crebras suorum audirier mortes fremant.*

Εἰς τὸν Εὐτύχεια Ἡφαιστον
 ἐκδιδόντα τὸν Ἀγαθίαν τῷ χρόνῳ σχεδὸν ἀφανισθέντα.
 Πείθους θελξινόου τερετίσματα δαίδαλα τύμβῳ,
 (φεῦ κηρὸς φθονεροῦ) κεύθετο ληθεδόνοσ.
 ξύλλαβεν Ἡφαιστος, πυρρὸν παλινάγρετον ἄψας,
 ὀργὴν τε σχεδάσας ὡς πρόμος ἰδυοσύνης.
 δὸς ὑπὶδ' Ἡφαιστῷ πτερόεις διεγερτικὸν Ἑρμῆ,
 λείπει, ἴσα φέρειν οὐκ ὅτος τε πέλεις.
 σὺ φθίμενον ζωγράφεις ἐπικήριον αὐθις ἔοντα·
 δς δὲ νεοχμεῖται ἄρτυτα, γομποπαγῇ.

ΜΟΛΙΝΕΟΣ.

AD CLARISSIMUM VIRUM

D. BONAVENTURAM VULCANIUM.

CONIUNCTAM Marti Venerem quondam indice Phoebo
 Vulcanus tecto ut sensit adulterio,
 Extemplo exarsit; laqueosque et daedala nectens
 Retia, in amplexu detinuit medio,
 Admisitque Deos. Dudum latuere reposti
 Augusti Annales, Persicaque historia,
 Pluraque, museo quae dudum emblemate struxit
 Indelibatus flos populi AGATHIUS,
 Nec spes ulla fuit, posse unquam lumen apisci
 Extracta ex atris Invidiae tenebris,
 Quum tu illa in dias producti luminis auras,
 VULCANI, plures pectore habens genios.
 Felicem o sortem! Vix te duo numina possunt
 Unum, cum Phoebo Lemnius exprimere.
 Vidisti abstrusum: Phoebus videt omnia primus.
 Per te alii: nempe id Mulciberis proprium est.
 At tu dum tenebris alta et caligine mersum
 Extemplo virga protrahis in medium,
 Dumque idem interpret Latio fucis ore loquentem,
 Unus fis gemino nomine Mercurius.

PETRUS BERTIUS.

RICHARDUS THOMSON.

Quo me CALLIOPE vocas
 Intermissa diu? parce precor, precor.
 Non sum qui bene nervias
 Gubernem, artificii aut barbiton harmoge.
 Defunctam paries chelyn
 Iam pridem, et citharam servat inutilem.
 Quin si MULCIBEREM paras
 Clarare egregiae laudis adorea,
 Et caelo inserere arduo
 Vectum perpetui carminis alite.
 Ecquis CALLIMACHO prior?
 Qui lauru Latia implicitus comas
 Vates, Elysiis iugis,
 MUSAEOPOTIOR, carmina dividit.
 Cuius si citharae tamen
 Aptari nequeat MULCIBER: inclytum
 Quamvis illa DIESPITREM
 DIANAM, et teneras aurea, VIRGINES
 Et PHOEBUM celebret patrem.
 O divum, o hominum CALLIOPE quies
 In collem hinc HELICONIUM,
 MUSARUMQUE choros transfer amabiles.
 Ut mistus DEA, GRATIIS
 Ad dextrum sedeat clarus APOLLINEM.
 Mox lauru POLUHYMNIA
 Vescentem resonet praepete barbitō.

I D E M.

AGATHIAM ut vidit caelo BELISARIUS alto,
 Qua sacra IUNONIS lacte respersa via est;
 Iam tersum prodire, et docto pumice vasum,
 Atque adeo amissae iam reducem patriae;
 Quas, inquit, referam grates tibi, magne virorum,
 VULCANI, cuius munere et ingenio
 Nunc vivit bonus AGATHIAS: ego denique factus
 Clarior, ereptos non querar hinc oculos?

IN AGATHIAM
 A BONAVENTURA VULCANIO,
 INTER DOCTOS NOSTRAE AETATIS PRINCIPES
 Viro Clarissimo, editum et restitutum.

CARMINE Pierio VULCANI fundere laudes
 Est operae precium; mea stant praecordia Phoebe
 Ardua molimur: rerum sapientia Pallas,
 Quae sacra doctarum prudentia fontigenarum,
 Et rationis apex, sine qua tentata labascunt,
 Deprecor ad suetum dignata illabere munus.

Feralemne canam cladem, qua cuncta Pelasgum
 Occumbunt monumenta virum, praeclara reperta
 Aeonidum; Agathiam truditque ad pallida templa
 Lethi barbaries, quem FELIX illa deorum
 Progenies, acie genus insuperabile mentis,
 Flos virtusque virum, profundo gurgite mersum
 Protrahit obliui, diasque in luminis oras
 Iam properat, Ciceronis dulcia mella sonantem.
 E tenebris tantis tam clarum exculpere lumen,
 Divinae rationis opus, quod tu potuisti
 Primus, nec me animi fallit, nunc vivis in oris
 Caelorum fama, propter divina reperta.
 Aeternaque tuo capiti dare frunde coronam
 Turba Camoenarum gestit, sic iussit Apollo.
 Quin nos ingenii miramur acumina tanta
 VULCANI, potuit qui vulnera mente sagaci
 Tollere doctus Iapix; dic quis dicere digno
 Hoc potis eloquio? mortali corpore cretus
 Nemo, ut opinor, erit, pollenti pectore carmen
 Condere qui possit, rerum iubet ut maiestas
 Nec modo si redeat, qui saxa sequacia ductans
 Cantibus auritos extruxit carmine muros.

Iam nunc Aonia crinem circumdate sarta
 Solve, Te veneror, vestigia semper adorans,

Idque aeternum, ita iubet virtus et eruditio tua eximia,
 sic testor et voce licet impolito hoc carmine.

IANUS A WOUWEREN.

B. VULCANII
DEDICATIO ET PRAEFATIO
NOTARUM IN AGATHIAM.

NOBILISS. AMPLISSIMOQUE VIRO,
D. IOANNI AB OLDENBARNEVELT,
IURISCONSULTO CLARISSIMO
ILLUSTRIUM ORDINUM HOLLANDIAE ET WESTFRISIAE
ADVOCATO ET A CONSILIIS.

Quod Agathiae meo superioribus hisce diebus ad Illustres Hollandiae et Westfrisiae Ordines aditum aperueris, nobiliss. amplissimeque vir, secutus es ingenitam tibi planeque propriam benignitatem tuam, et singulare quoddam iuvandi ornandique literarum cultores studium. Quod vero illi ipsi Ordines hoc quidquid est meae opellae illustri ipsorum nomini inscriptum adeo splendido praemio compensarint; fecerunt profecto rem potentissima florentissimaque Republica sua dignissimam, et mihi liberalitate sua plusquam regia maximum ad hoc studii genus alacrius persequendum calcar addiderunt. Recte vero Symmachus (Lib. I. Epist. 73.), ad Hesperium suum scribens, Scis, inquit, bonas artes honore nutriri, atque hoc specimen esse florentis Reipublicae, ut disciplinarum professoribus praemia opulenta pendantur. Quo quidem eximio beneficio ut me sibi in perpetuum devinxerunt: ita tibi, vir nobiliss. qui summa apud Ordines ob eximiam doctrinam prudentiamque tuam, et praeclara in Rempubl. merita, vales autoritate et gratia, quod tua imprimis commendatione adeo uberem honorificumque laborum meorum fructum perceperim, quam maximas possum ago gratias, relaturus aliquando, si occasio et facultas suppetat. Interea, memoris gratique animi veluti pignus

B. VULCANII DEDICATIO NOTARUM. ·XXXV

quoddam, habe a me hasce NOTAS, post editum in lucem Agathiam natas, eoque praecipue consilio tuo nomini destinatas, ut summum tuum erga literatos studium, et insignes virtutes tuas, quae te omnibus admirabilem reddunt pariter et amabilem, exteris etiam hominibus faciant notas.

Bene vale, nobiliss. amplissimeque vir, et rei literariae magis ac magis fave. Erit hoc tibi imprimis honorificum, et Reipubl. salutare. Lugduni Batavorum. Anno Domini MDXCIV.

Dignitatis tuae studiosissimus

BON. VULCANIUS.

CANDIDO LECTORI.

ANNUS est integer quod Agathias hic meus graece est excusus, neque multo minus quod et latinus. Ad graecam editionem usae sunt operae typographicae codice meo vetere manuscripto, quem propter valetudinem tum temporis incommodam, aliasque iustas ob causas, transcribere nec licuit nec libuit. Quo factum est ut praeter vitia exemplaris quae consulto ita reliqueram, quod eorum castigationem notis meis reservaram, accesserint etiam alia menda typographica, ob insolentiam characteris cui non assueverant operae. Cum vero iam ad colophonem propemodum perducta esset etiam latina mea versio, venit mihi in mentem audisse me aliquando Coloniae a nobilissimo doctissimoque fel. mem. viro, D. Thoma Redigero, datum a se cuidam negotium transcribendi e quadam Italiae Bibliotheca Agathiae historiam; quod quidem cum iamdudum ita factum fuisse plane mihi persuasissem, nisi exemplar mei Agathiae graece excusi ad Cl. V. Iacobum Monavium, rogavi per literas ut illud cum manuscripto codice Agathiae, quem omnino Vratislaviae in bibliotheca Ill. DD. Redigerorum exstare putabam, conferri curaret. Quod cum ille pro singulari suo in rem literariam studio in se recepisset, spopondissetque curaturum se ut petitioni meae prolixè satisfaceret, simulatque praefectus bibliothecae qui tum peregre erat domum rediisset: significavit tandem mul-

tis post mensibus Agathiam MS. a bibliothecario demum reverso diligenter quaesitum nequaquam comparere; quod quidem et me et illos pessime habuit: me, ob moram quam editioni vana mea spe iniectam videbam; illos, quod in bibliotheca sua quem sperabant thesaurum non reperissent. Ego itaque, ne mihi ipse longiore mora officerem, neve (quod in Cyrilli Alexandrini libris de adoratione in spiritu et veritate, et in Concilio Ephesino graeco, iam accidit, et vereor ne etiam in Nicaeno graeco accadat) ab aliis praevenirer, mihiq; et labor omnis meus, et honos quicunque ex hac arena laboris plena expectari potest, veluti e manibus eriperetur: editionem diutius differendam, dum *ἀντίγραφον* aliquod offerretur, non censui, praecipue cum plane *σὺν ἀγαθῇ τύχῃ* affulsisset Agathiae pariter et mihi auspiciatissimum illud Iulium sidus; magnus, inquam, ille Iosephus Scaliger, maximi Iul. Caesaris F. qui mihi merito, quoties aliquis dignus vindice nodus occurrit, fuit *ἀκριβεστάτου ἀντιγράφου δίκην*. Cuius quidem optatissimus in hanc Academiam adventus utinam latinam Agathiae mei editionem antevertisset! Plurimum enim illius literatorum principis iudicio in locis nonnullis de quibus ambigebam tribuissem; cui universus doctorum consessus libens assurgit, fascesque submittit. Superest, candide lector, ut operam meam quam optimi huius authoris editioni interpretationique impendi, boni consulas; et cum apibus potius si quid in ea sit boni decerpas, quam cum araneis si quid vitiosi exsugas. Accesserunt coronidis vice Agathiae epigrammata *ἑρωτικά* ab illustri viro Iosepho Scaligero latine versa, neque antehac (uno atque altero excepto) typis edita, quae certe iuventuti *φιλέλληνι* veluti canon quidam atque norma vertendi latina de graecis esse possunt,

Μορφῆς ὡς πλάσταις κνάνεον βλέφαρον.

Tu etiam his, bone lector, utere et fruire, ut et nonnullis eiusdem Agathiae epigrammatibus quae nobiliss. clarissimusque vir IANUS DOUSA Dominus a Noortwyck, musageta noster, vertit, quibus te fraudare nolui, ut nec nobiliss. doctissimumque virum Theodorum Canterum eo honore, quod de locis Agathiae nonnullis, quorum lectionem in Suida variare compererat me per literas monuerit,

quos, praeter eos quos ipse animadverteram, notis meis inserui. Sed et de loco non uno reverendum clarissimumque virum FRANCISCUM IUNIUM collegam meum consului, idque cum fructu. Libens enim eos qui symbolam aliquam ad hoc opus contulerunt laudo.

AD VIRUM CLARISSIMUM
BONAVENTURAM VULCANIUM
DE AGATHIA RESTITUTO

SCAZON.

MAGISTRA vitae Historia, quae nihil pigrae
Oblivioni iniuriaeque seclorum
Patitur licere, laude perpeti dignos
A morte prohibet, alitis vehens Famae
Populos per omnes non solubili penna.
Sed saevientis ludus ille Fortunae,
Qui urbes et alta regna funditus vertit,
Saepe obruit silentio obrutos letho,
Et perdit evitatque temporum vitam.
Ne nuper hoc tibi accidisse miremur
Felix loquendi laude, Agathia, at infelix
Inertiaque inscitiisque lectorum,
Ni te rapaci vindicasset a fato
Felix et erudita cura VULCANI,
Hominum ut fruaris luce, pars tui et magna
Aliis sibiue laude postuma crescat,
Segetemque famae hanc vindici suo linguat
Et editori, quem loquetur omne aevum
Functo necem abstulisse, mortuae et vitae
Dedisse vitam, quae perennis huic stabit,
Dum statio terris fuerit, et stata Phoebus
Niveam recurret orbita advehens lucem.

IANUS DOUSA F.

ΑΓΑΘΙΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΟΜΟΙ Β.

ΑΓΑΘΙΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ
ΜΥΡΙΝΑΙΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ
Α.

ΑΓ. ΣΧ. ΜΤΡ. ΙΣΤ. Α. Sic R. cui a secundo inde libro accedit Intrpr. (*Historiarum liber II. cet.*): nam ad primum quidem librum titulum ipse sibi sinit Persona, pro ingenio suo inceptum. Lugd. inscribit *Αγ. Σχ. χρονική διήγησις τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ, τόμος α.*, quo titulo deleto Bon. Vulc. ex ultimi libri in eodem codice subscriptione posuit: *περὶ τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείας, τόμος α.*; ubi Parisinae editionis typothetae pro *τόμος, βιβλίον* scribere placuit. Agathias neque tempus omne usque ad Iustiniani mortem his libris persecutus est, neque Iustiniani temporis finibus opus suum circumscribere sibi proposuerat.

AGATHIAE SCHOLASTICI
MYRINENSIS
HISTORIARUM
LIBER I.

ARGUMENTUM.

Gothi in Italia Narseti se dedunt: mox tamen rebelles a Francis auxilia petunt (Cap. 1). De Francis; laudes eorum (2). Reges Francorum quatuor, Chlodovaei filii (3). Theudibertus, Francorum rex, cui succedit Theudibaldus puer (4). Legatio Gothorum ad Theudibaldum (5). Theudibaldus exercitum in Italiam mittit, ducibus Leuthari et Butilino. De Alamannis (6). Prava Alamannorum religio. Leutharis et Butilini superbia (7). Narses ad Cumas ducit (8). Cumae oppugnatae (9). Narses Cumarum muros suffodit (10). Gothos Tusciam habitantes in deditionem accipit (11). Luca circumsesa (12). Narsetis magnanimitas (13). Fulcaris et Herulorum clades (14). Fulcaris occumbit. Gothi in Aemilia et Liguria a Romanis deficiunt (15). Narses militum animos confirmat (16). Stephanus a Narsete Faventiam missus praefectorum ignaviam reprehendit (17). Narses Lucam denuo oppugnatam capit (18). Exercitu in hiberna dimisso Ravennam proficiscitur (19). Aligernus Gothus Cumas sponte Narseti dedit (20). Narses, Varnis in militiam adscitis, prope Ariminum cum Francis confligit (21). Fuga simulata eos devincit (22).

ΑΓΑΘΙΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ
ΜΥΡΙΝΑΙΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ
Α.

ΑΓ. ΣΧ. ΜΤΡ. ΙΣΤ. Α. Sic R. cui a secundo inde libro accedit Intrpr. (*Historiarum liber II. cet.*): nam ad primum quidem librum titulum ipse sibi sinit Persona, pro ingenio suo inceptum. Lugd. inscribit *Αγ. Σχ. χρονική διήγησις τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ, τόμος α.*, quo titulo deleto Bon. Vulc. ex ultimi libri in eodem codice subscriptione posuit: *περὶ τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείας, τόμος α.*; ubi Parisinae editionis typothetae pro *τόμος, βιβλίον* scribere placuit. Agathias neque tempus omne usque ad Iustiniani mortem his libris persecutus est, neque Iustiniani temporis finibus opus suum circumscribere sibi proposuerat.

AGATHIAE SCHOLASTICI
MYRINENSIS
HISTORIARUM
LIBER I.

ARGUMENTUM.

Gothi in Italia Narseti se dedunt: mox tamen rebelles a Francis auxilia petunt (Cap. 1). De Francis; laudes eorum (2). Reges Francorum quatuor, Chlodovaei filii (3). Theudibertus, Francorum rex, cui succedit Theudibaldus puer (4). Legatio Gothorum ad Theudibaldum (5). Theudibaldus exercitum in Italiam mittit, ducibus Leuthari et Butilino. De Alamannis (6). Prava Alamannorum religio. Leutharis et Butilini superbia (7). Narses ad Cumas ducit (8). Cumae oppugnatae (9). Narses Cumarum muros suffodit (10). Gothos Tusciam habitantes in deditionem accipit (11). Luca circumsesa (12). Narsetis magnanimitas (13). Fulcaris et Herulorum clades (14). Fulcaris occumbit. Gothi in Aemilia et Liguria a Romanis deficiunt (15). Narses militum animos confirmat (16). Stephanus a Narsete Faventiam missus praefectorum ignaviam reprehendit (17). Narses Lucam denuo oppugnatam capit (18). Exercitu in hiberna dimisso Ravennam proficiscitur (19). Aligernus Gothus Cumas sponte Narseti dedit (20). Narses, Varnis in militiam adscitis, prope Ariminum cum Francis confligit (21). Fuga simulata eos devincit (22).

Π Ρ Ο Ο Ι Μ Ι Ο Ν .

Ed. Par. 1 **Κ**αλὸν μὲν τι χοῖμα καὶ εὐδαιμον νῆκαι πολέμων καὶ τρό-
 Ed. Ven. 5 **παια**, πόλεων τε ἀνοικισμοὶ καὶ ἀγλαΐσματα, καὶ ἅπαντα
 ὁπόσα μεγάλα τε καὶ ἀξιόμαστα ἔργα. ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοιά-
 δε δόξαν μὲν τινα καὶ ἡδονὴν τοῖς κτησαμένοις ἐπάγει, ἀπο-
 βιοῦσι δὲ αὐτοῖς καὶ ἐκεῖσε οἰχομένοις οὐτι μᾶλα ἐθέλουσιν 5
 ἐπεσθαι, ἀλλὰ καὶ λήθη παρεμπεσοῦσα ἐπικαλύπτει καὶ παρ-
 P. 2 **τρέπει** τὰς ἀληθεῖς τῶν πράξεων ἀποβάσεις· ἥδη δὲ καὶ τῶν
 ἐπισταμένων ἀποβιούντων, οἵχεται καὶ διαδιδράσκει ἡ γυνῶσις
 σὺν αὐτοῖς σβεννυμένη. οὕτως ἄρα μνήμη γυμνὴ ἀνόνητόν
 τι καὶ οὐ μόνιμον, οὐδὲ τῇ μακροῇ συνεκτείνεσθαι πέφυκε 10
 χρόνῳ. καὶ οὐκ ἂν οἶμαι ἢ πατρίδος προκινδυνεύειν ἐνιοι
 ἔγνωσαν, ἢ ἄλλους ἀναδέχεσθαι πόρους, εὐ εἰδότες, ὥς, εἰ καὶ
 B **σφύδρα** μέγιστα δράσαιεν, συναπολεῖται τὸ κλέος αὐτοῖς καὶ
 διαβόησεται, μόνῳ τῷ βίῳ αὐτῶν ἐκμεμετρομένον· εἰ μὴ
 τις, ὥς ἔοικε, θεία προμήθεια τὸ ἀσθενὲς τῆς φύσεως ἀναδ- 15
 ῶωννῶσα τὰ ἐκ τῆς ἱστορίας ἐπεισέγαγεν ἀγαθὰ καὶ τὰς ἐν-
 θένδε ἐλπίδας. οὐ γὰρ οἶμαι κοτίνου γε ἔνεκα καὶ σελίνου οἱ
 Ὀλυμπιονεκαὶ ἐν ταῖς κονίστραις ἐναπεδύοντο, οὐδ' αὖ οἱ ἀγα-
 1. μέντοι R. 10. συνεκτείνεσθαι R., Intpr. *extendi*, συνεκτι-
 νειν vulg. πέφυκε vulg., ν ἐγέλκυστικὸν h. l. et passim addidi
 ex R. 11. ἢ πατρίδος R., Intpr. *pro patria*, vulg. ἢ καὶ πατρι.
 15. ἀναβόωννῶσα R.

P R A E F A T I O .

Praeclara quaedam et beata possessio censerī potest victoriae bel-
 lorum et trophaea, urbes conditae atque instauratae, omnes deni-
 que magnae admirandaeque res gestae. Atque haec quidem aliaque
 eiuscemodi ut maxime gloriam aliquam voluptatemque suis possessor-
 ibus adferant, aegre tamen eos e vivis excedentes comitantur. Sed
 et oblivio interveniens offuscat atque subvertit veros rerum gestarum
 eventus; et cum ii ipsi qui eos norunt vivere desierunt, emoritur
 etiam atque evanescit una cum ipsis hominibus earum rerum notitia.
 Quo fit, ut nuda memoria fluxum quiddam parumque firmum sit, ne-
 que temporis diuturnitatem ferat. Neque vero putarim quosdam aut
 pericula pro patria adituros, aut alios labores suscepturos fuisse, cum
 scirent, quantumvis maximas res gessissent, perituram una cum ipsis
 atque emorituram omnem earum gloriam, sola ipsorum vita circum-
 scriptam; nisi quaedam, uti apparet, divina providentia naturae hu-
 manae fluxibilitatem fulciens, historiae bonum, quaeque ex ea af-
 fulget, spem esset elargita. Neque enim, arbitror, olcastri aut apī
 causa Olympionicae in arenam nudi descendebant, neque rursum

Θοὶ τῶν πολέμων ἀγωνισταὶ λαφύρων γε μόνον καὶ του παρὰ-
 τῆς κερδαλέου ἐφιέμενοι, ἐς προὔπτον τε καὶ διαφανῆ κίν-
 δυνον σφῶς αὐτοὺς ἀφιασιν· ἀλλὰ δόξης ἀμφοτέροι ἐκατὶ βε-
 βαιίας τε καὶ ἀκηράτου, ἣν οὐχ οἶόν τε ἄλλως καρπώσασθαι,
 5 ἢ τῆς ἱστορίας αὐτοὺς ἀπαθανατιζούσης· οὐχ οἷα τὰ Ζαμόλ-
 ξεδος νόμιμα καὶ ἡ Γετικὴ παραφροσύνη, ἀλλ' ὥς ἀληθῶς
 τρόπῳ τινὶ θείῳ τε καὶ ἀθανάτῳ, καὶ ᾧ μόνῳ δύναται τὰ D
 θνητὰ ἐς αἰεὶ διαβιώσκειν. ῥάδιον μὲν οὖν ἥκιστα ἂν εἴῃ ἅπαν-
 τα διεξιέναι καὶ ἀπαριθμεῖσθαι, ὅπόσων ἀγαθῶν ἡ ἱστορία τὸν
 10 βίον ἐμπλήρησι τὸν ἀνθρώπειον· ὥς δὲ συλλήβδην εἰπεῖν, οἷ-
 μαι γὰρ αὐτὴν φιλοσοφίας τῆς πολιτικῆς οὐ μᾶλα μειονεκτεῖ-
 σθαι, εἰ μὴ τι καὶ μᾶλλον δυνήσῃ. ἡ μὲν γὰρ, οἷα τις
 ἀστεμφὴς δέσποινα καὶ ἀθώπευτος, κελεύει καὶ διατάττει, ὅποι- P. 3
 ὢν τε ἔχουσιν καὶ ὅποῦ διαφεύγειν προσήκει, ὥσπερ τῷ περὶ
 15 θοῦ καταμιγνύσα τὸ ἀναγκάζον· ἡ δὲ τῷ θέλῳ πλείστην
 χρωμένη καὶ οἷον καρνεύουσα τὰς ἀπαγγελίας τῇ ποικιλίᾳ τῶν V. 6
 παραδειγμάτων, καὶ παριστῶσα τῷ λόγῳ, ἐν οἷς τε εὐδοκίμη-
 κασιν ἀνθρώποι εὐβουλίᾳ χρησάμενοι καὶ δικαιοσύνη, καὶ
 εἰς διήμαρτον τοῦ προσήκοντος, ἡ γνώμης τινὸς ἐναντίας ἡ B
 20 τύχης ἡγήσαμένης, λανθάνει ταῖς ψυχαῖς ἡρέμα τὰς ἀρετὰς
 ἐσοικίζουσα. τὸ γὰρ προσήκον αὐταῖς καὶ ἀνθαίρετον μᾶλλον τι
 ἐμφύεται καὶ προσοιζάνει. ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα ἐκ πλείστου σκο-

17. παριστῶσα R., παριστᾶσα vulg.

strenui bellatores spoliolum tantum et praesentis lucri cupiditati ac-
 censi in aperta manifestaue pericula se coniciebant: sed utriquo
 solidae atque adeo immortalis gloriae consequendae studio inflam-
 mati: quam quidem aliter adipisci non potuissent, nisi historia eos
 ob interitu vindicante atque immortales efficiante; non ut Zamo-
 xidis instituta et Getica deliramenta, sed vere et modo quodam divino
 atque immortalis, quoque solo mortalia haec perpetuari possunt.
 Haudquaquam igitur facile fuerit oratione persequi atque enumerare
 omnia quibus historia humanam vitam expleat bona. Ut vero sum-
 matim dicam, equidem civili philosophia eam non inferiorem cen-
 suerim; nisi etiam plus forte utilitatis conferat. Haec enim veluti
 secura quaedam minimeque blanda domina iubet ac praescribit quae
 sequi, quae fugere oporteat, suasionibus suis vim quodammodo ne-
 cessitatemque commiscens: haec vero, oblectamentis plurimis utens,
 ac veluti condiciens praecepta varietate exemplorum, et ob oculos po-
 nens quibus in rebus homines prudentia iustitiaque usi praeclare
 rem gesserint, quibus etiam in rebus, vel animi contrario aliquo
 vel fortunae ductu atque impulsu a recto aberrarint, leniter ac pla-
 cide virtutes animis insinuat. Blanda enim et voluntati nostrae ar-
 bitrio electionique exposita facilius animis humanis illabuntur atque
 adhaerescunt. Ego itaque hanc iam dudum considerans et cum animo

πῶν τε καὶ διαλογιζόμενος, ὑπεράγασθαι μὲν χρῆναι ἡγοῦμαι
 καὶ κοινούς ἀνυμνεῖν εὐεργέτας τοὺς ὁπόσοις ἤδη αἱ τοιαῖδε
 C πραγματεῖται διαπεπόνηται. οὐ μὲν ἐγγειροτέα ἐμοὶ τῷδε τῷ
 πόνῳ ἐδόκει, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἀποπειρατέα. ἐτύγγανον γὰρ
 μᾶλλον δὴ τι ἐκ παίδων τῷ ἡρώϊ ὀνυμῷ ἀναιμένος, καὶ μεῖς
 ἤρεσκεν τὰ ἡδύσματα τῶν τῆς ποιητικῆς κομψευμάτων. καὶ
 τοίνυν πεποιήται μοι ἐν ἑξαμέτροις βραχέα ἅττα ποιήματα,
 ἃ δὴ Δαρνικά ἐπωνόμασται, μύθοις τισὶ πεποικιλμένα ἐρω-
 D τικοῖς, καὶ τῶν τοιούτων ἀνάπλεα γοητευμάτων. ἔδοξε δέ μοι
 πρότερον κακεῖνο ἀξιέπαιμόν τι εἶναι καὶ οὐκ ἄχαρι, εἴγε τῶν
 ἐπιγραμμάτων τὰ ἀρτιγενῆ καὶ νεώτερα, διαλανθάνοντα ἔτι
 καὶ χυδὴν οὕτως παρ' ἐνίοις ὑποψιθυριζόμενα, ἀγείρωιμί τε
 ὡς οἷόν τε εἰς ταῦτόν καὶ ἀναγράψαιμι ἕκαστα ἐν κόσμῳ ἀπο-
 κεκριμένα. καὶ οὖν δὴ καὶ τότε μοι ἔκτετέλεσται ἔτερά τε πολ-
 λὰ ἀγωνίσματα, τοῦ μὲν ἀναγκαίου χάριν οὐ μάλα πεποιη-
 P. 4 μένα, ἄλλως δὲ ἴσως προσαγωγὰ καὶ θελκτήρια. καὶ γὰρ δῆτα
 ἡ ποίησις ἱερὸν τι χρῆμα καὶ θεσπέσιον. ἐνθουσιῶσι γοῦν ἐν
 αὐτῇ αἱ ψυχαί, εἶποι ἂν ὁ σοφὸς ὁ Ἀρίστωνος, καὶ λίαν
 ὠδίνουσιν ἐπαφροδίτα, ὅσαι δὴ ὡς ἀληθῶς μουσόληπτοι γίνον-
 ται, καὶ τῇδε ἀτοχοὶ τῇ βακχείᾳ. ἐμοὶ μὲν οὖν τοῖςδε θα-
 2. ὁπόσους Par. αἰ add. R., om. vulg. 3. ἐγγειρ. γὰρ ἐμοὶ R.
 4. οὐδὲ τὴν R., οὐδὲ κατὰ τὴν vulg. 5. με ἤρεσκεν R., μοι
 ἤρεσκε vulg. 6. κομψευμάτων R. 8. Δαρνικά R., Intpr.;
 male. 12. οὐτοσί edd. 13. ταῦτόν R., ταῦτό vulg. 14.
 τίς R. 20. θαμίζειν R., θαυμάζειν vulg.

meo reputans, admiratione dignos censebam, et in publicum bene-
 ficos celebrandos, quotquot in hoc historiae scribendae instituto la-
 borarunt. Mihi autem nequaquam suscipiendus hic labor, sed ne
 tenteus quidem initio est visus. Eram enim magis iam inde a
 pnero heroicis modulis addictus, et poetarum elegantiarum dulce-
 dine magnopere delectabar; atque adeo brevia quaedam poemata
 hexametris versibus conscripsi, quae Daphniaca vocavi, fabulis qui-
 busdam amatoriis variegata et eiusmodi illecebris referta. Visum vero
 mihi fuit etiam hoc initio laudabile et non inelegans institutum, si
 nova quaedam recentiaque epigrammata, latitantia adhuc sparsimque
 a nonnullis lusa, in unum, quoad eius fieri posset, recolligerem,
 singulaque in ordinem digesta conscriberem. Quod quidem etiam
 perfeci, ut et alia multa exercitamenta, non utilitatis ergo, sed ob-
 lectandi deliniendique animi causa a me facta. Est enim omnino
 sacra quaedam et divina res poësis. Afflantur enim in ea divino quo-
 dam furore animi, ut sapiens ille Plato dixit, valdeque venuste par-
 turiunt, quotquot Musarum pleni atque hoc furore correpti sunt. Mihi
 quidem igitur statutum erat in his versari, neque unquam in animum
 inducere, ut iuvenilia haec iucundaque studia desererem, sed Del-
 phicum potius praescriptum sequi κόςσε τῆ ἱρσὺν. Cum vero aetate

μιζειν ἐδόκει, καὶ οὐ μήποτε ἐκόντι εἶναι τὰ νεανικὰ ταῦτα καὶ ἐπιτερεπῇ σπουδάσματα μεθιέναι, ἀλλ' ἐπεσθαι τῷ Δελ- B
φικῷ ἐκείνῳ προοργάμματι καὶ τὰ οἰκεῖα γιγνώσκειν. ἐπεὶ δὲ
ἐν τῇ κατ' ἐμὲ χρόνῳ ξυνέβη μεγάλους μὲν πολέμους πολλα-
5 χοῦ τῆς οἰκουμένης ἀπροσδόκητα ξυρῶσθαι, ἐθνῶν τε πολ-
λῶν βαρβαρικῶν μεταναστάσεις γενέσθαι, καὶ πράξεων ἀδή-
λων τε καὶ ἀπίστων παραλόγους ἀποβάσεις, καὶ τύχης ἁτά-
κτους ἀντιρρόπιās, γενῶν τε καταλύσεις, καὶ πόλεων ἀνδραπο- C
δισμοὺς καὶ μεταβολὰς οἰκητόρων, καὶ οἷον ἅπαντα τὰ ἀνθρω-
ποπεία κενιῆσθαι· ἐπειδὴ οὖν ταῦτα καὶ τὰ τοιάδε ξυνέβη, δε-
διέναι μοι πῶς ἐπῆλθε, μὴ τι ἄρα οὐχ ὅσιον εἴη, ἔργα οὕτω
μέγιστά τε καὶ θαύματος ἄξια καὶ τοῖς μετὰ ταῦτα χρήσιμα
εὐσμέναι καὶ ὀνησιφόρα καταλιπεῖν ἄμνηστα τὸ μέρος, καὶ σε-
σιγημένα. τοιγάτοις ἔδοξέ μοι οὐκ ἄπο τρόπου εἶναι, καὶ τοῦ
15 συγγράμειν ἀμωσγέπως ἀποπειρᾶσθαι, ὥς ἂν μοι μὴ ἅπας ὁ D
βίος ἐν μυθολογίᾳ τε καὶ περικτῇ πόνῳ ἀναλωθεῖ, ἀλλὰ τι
φέροιο καὶ ἀναγκαῖον. πολλοὶ δὲ με καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἐπει-
γόντες καὶ ἐγκλενόμενοι ἐξηρέθισαν τὴν δόμην καὶ ἐπέρρω-
σαν, ἐν τοῖς Εὐτυχιανὸς ὁ νέος· ἀρχηγός τε ἦν τῆς παραιρέσεως P. 5
20 ἀνὴρ τὰ πρῶτα τελῶν ἐν τοῖς τῶν βασιλέων ὑπογραφεῦσι, καὶ
2. σπουδάσματα R. ἀλλ' R. Lugd., ἀλλὰ edd. τοῖς Δελφι-
κοῖς ἐκείνοις προοργάμμασι R. 3. ἐπεὶ R., ἐπειδὴ vulg. 6.
πράξεις R. 8. καταλύσεις R. 11. ἀπῆλθε R. sed vulg. in
ing. 12. μέγιστό τε καὶ R., μέγ. καὶ vulg. 13. τὸ μέρος καὶ
σεσιγημένα R., καὶ σεσ. τ. μ. vulg. 14. ἀπο τρόπου R. Lugd.
(Cl.), ἀπότροπον edd. τοῦ om. R. 15. μοι om. R. 16. περ.
πόνη R., πόνη περ. vulg. 19. Ἐχιδνός R. τε R., γε
vulg. Non de Eutychiano loquitur Agathias, sed, ni fallor,
de Paulo Silentiario, Cyri Flori filio.

hac, in quam incidi, ingentia bella per multas orbis terrarum partes praeter expectationem sint excitata, et multarum barbararum nationum transmigrationes factae; dubiorum etiam atque incredibilium factorum inopinati eventus temerario fortunae impulsu acciderint; nationum quoque et urbium eversiones, gentes subactae, coloniaeque deductae, et tantum non humanae res omnes loco suo motae: cum, inquam, haec aliaeque eiusmodi acciderint, subiit animum meum formido, parum honestum fore, si res usque adeo magnae atque admirandae, et posteris adeo utiles conducibilesque futurae nullis scriptis proditae silentio praetermitterentur. Quocirca non abs re mihi facturus sum visus, si eas aliqua ex parte litteris commendare tentarem, ne omnis vita mihi in fabularum studio et supervacaneo labore consumeretur, sed aliquid etiam utilitatis publico adferret. Multi vero familiarium urgentes atque exhortantes studium meum excitarunt et confirmarunt. Inter quos hortatores facile princeps erat Eutychianus iunior, et primarius regum scriba, vir alioqui et bonus et prudens, et non mediocriter eruditus, idemque gentis Floriorum praeclarum orna-

τὰ ἄλλα ἀγαθὸς καὶ ἀγγινοῦστατος, παιδείας τε ἀποχρώντως ἔχων, καὶ τοῦ τῶν Φλωριδῶν γένους ἄριστον ἐγκαλλώπισμα γεγεννημένον. οὗτος δὴ οὖν ὁ ἀνὴρ, περὶ πλείστον γὰρ τὰμὰ ἐποίητο, καὶ ὥς ἂν μοι ἄμεινόν τι ἔσται εὐκλείας τε περὶ καὶ τῆς ἄλλης ὀφελείας σφόδρα οἱ ἐπεφρόντιστο, οὐκ ἀνίει ἐπείγων⁵ καὶ χρηστὰς ἐμφαίνων τὰς ἐλπίδας. δεῖν γὰρ οὐκ ἔφασκεν οὕτω Β χαλεπὸν ἡγεῖσθαι μοι καὶ ἀνήνυτον τὸ ἐγγεῖρημα, οὐδὲ τῇ μῆπῳ ἐς πείραν ἐλθεῖν, ὥσπερ ναυτιλίαν οἱ ἀθαλάττωτοι, καταπεπληχθαι· οἴεσθαι δὲ μᾶλλον οὐ πόρρῳ τετάχθαι ἱστορίαν V. γ ποιητικῆς, ἀλλὰ ἄμφω ταῦτα εἶναι ἀδελφὰ καὶ ὁμόφυλα, καί 10 μόνῳ ἴσως τῷ μέτρῳ ἀλλήλων ἀποκεκριμένα. ὥς δὴ οὖν οἴχοθεν οἴκαδε οὐσης τῆς μεταστάσεως θαρρόυντά τε ἵνα ἐκέλευεν καὶ C σθένει παντὶ ἔχεσθαι ἔργον. ἀλλὰ γὰρ τοιαῦτα ἐπείδων, ἥδη μοι καὶ αὐτῷ βουλομένῳ, κατεκλήσσε γε ῥαδίως καὶ ἔπεισε. καὶ τοῖνον ἐς τὰδε ἀφῆμαι. ἀλλὰ μοι εἴη ἄξιόν τι δοῦσαι τῆς προ- 15 θυμίας, καὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἔργων ὥς ἐγγυτῶτα ἰκέσθαι. Ἀηλωτέον δὲ πρότερον ὅστις τέ εἰμι καὶ ὅθεν, τοῦτο δὴ τὸ τοῖς συγγραφεῦσιν ἐιδισμένον. ἐμοὶ Ἀγαθίας μὲν ὄνομα, Μύρινα δὲ

1. Vulg. inepte οὐκ ἀποχρώντως. Negationem, quam deliri iussit Toupius ad Suidam I. p. 53. ed. Lips., non agnoscit R. Fieri autem potest ut illa orta sit ex alia scriptura: εὐ καποχρώντως. ἀποχρώντος R. 2. γεγεννημένον R., γεγεννημένος vulg. 3. περὶ πλ. γὰρ τὰμὰ R., ἐπεὶ π. πλ. τὰμὰ vulg. 4. τε om. R. 6. ἐμφαίνων τὰς ἐλπ. R., ὑποφαίνων ἐλπ. vulg. 7. ἀνόνητον R. μῆτε πρὸς τὴν πείραν R. 8. καταπεπλησθαι (sic) R., δεδιέναι vulg. 9. δὲ om. R. 10. ἀδελφούς R. 11. μέτρῳ ἢ (sic) ἀλλήλων R., μ. ἐστὶν ἀλλ. vulg. οἴκαθεν R. 15. εἴη inseri iubet Clar. Hasius ad Leonem p. 185. coniecturamque viri sagacissimi confirmat R. 17. πρότερον, quod vulgo deest, add. R.

mentum. Hic itaque vir cum res meas maximi faceret, et de gloria utilitateque mea vehementer esset sollicitus, nunquam destitit me urgere, bonasque spes mihi ob oculos ponere, asserens, non ita arduum perfectuque difficile opus censi debere, neque quia intentatum insolensque est, instar navigationis inexperto maris, pertimescendum; immo vero ita statuendum esse, historiam a poetica non multum distare, sed haec duo gemina affiniaque esse, soloque propemodum rhythmo inter sese discrepare. Bono itaque animo, tanquam e patria in patriam migrantem, incedere omnibusque viribus operi instare iubebat. Talia itaque mihi assidue occinens, libentem etiam me facileque delinitum in suam sententiam adduxit. Contuli itaque me ad scribendam historiam, spe, dignum aliquid hoc praeclaro studio institutoque praestandi et ad magnitudinem rerum gestarum quam proxime accedendi. Superest, ut quis et cuias sim, ex more eorum qui historiam scribunt, declarem. Nomen itaque mihi Agathias, Myrina patria; Memnonius pater; ars vero Romanorum instituta ac leges et fori certamina. Myrinam autem dico, non illam Thraciam urbem, neque

πατρίς, Μεμνόνιος δὲ πατήρ, τέχνη δὲ τὰ Ῥωμαίων νόμιμα D
καὶ οἱ τῶν δικαστηρίων ἀγῶνες. Μύριναν δὲ φημι οὐ τὸ Θρά-
κιον πόλισμα, οὐδὲ εἴ τις ἑτέρα κατὰ τὴν Εὐρώπην τυχὸν ἢ
Αἰβύρην τῇδε κέκληται τῷ ὀνόματι, ἀλλὰ τὴν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πά-
5 λαι ὑπὸ Αἰολέων ἀπρωκισμένην, ἀμφὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πυ-
θικοῦ ποταμοῦ, ὃς δὴ ῥέων ἐκ Ἀνδίας τῆς χώρας ἐς τὸν ἔσχα-
τον ἀνλῶνα τοῦ κόλπου τοῦ Ἐλαΐτου ἐμβάλλει. γένοιτο μὲν P. 6
οὐν ἐμοὶ γε τελεώτατα τῇδε τροφεῖα ὥς οἷόν τε ἀποτίσαι, καὶ
ἅπαντα τὰ κλεινὰ καὶ πάτρια ἔργα ἐς τὸ ἀκριβὲς ἀναγράψαι.
10 ἰονῶν δὲ ἢ μὲν εὐμενῆς καὶ Ἰλαος καὶ τῆς προθυμίας ἡμῶς ἀπο-
δεχέσθω. ἐμοὶ δὲ ἐπὶ τὰ κοινὰ καὶ μέγιστα τῶν πραγμάτων
ἱτέον. Ποιήσομαι δὲ τὴν ξυγγραφὴν, οὐχ ἥπερ καὶ ἑτέροις ἐν
τῇ παρόντι πεποιήται. ἤδη γάρ πον καὶ ἄλλοι τὰ νῦν ἐς τότε B
πόνου ἀφίκοντο, ἀληθείας μὲν, ὥς τὰ πολλὰ, ἥκιστα μέλον
15 αὐτοῦ καὶ τοῦ τὰ γεγενημένα ὥς ἔχουσι τύχης διεξιέναι, οὕτω
δὲ διαφανῶς κολακεύειν πολλοὺς τῶν δυνατῶν καὶ ὑποθωπεύ-
ειν ἐλόμενοι, ὥς εἴποτε ἄρα καὶ ἀληθῆ φήσαιεν, ἀπιστεῖσθαι.
καίτοι ἐγκωμίῃ μόνῳ προσήκειν οἱ ταῦτα δεινοὶ φασι, τὰ
προσόντα ὀτρυνῶν ἀγαθὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἑξαίρειν· ἱστορία δὲ
20 ἐπαινεῖν μὲν καὶ ἥδε τοὺς εὖ τι δράσαντας οὐ πάμπαν ἀναί- C
νεται, οὐ μὴν τοῦτό γε σκοπὸν οἶμαι καὶ γνώρισμα ἔχειν ἐθέ-
λει· ἀλλ' εἴ που ἢ τῶν πράξεων ἀπεργασία ἐπαινον ἢ ψόγον
ἐπάγοι, οὐ βιάζεσθαι αὐτὴν θέμις, οὐδὲ μεταποικίλλειν τὰ γε-
1. δὲ post Μεμν. addidi ex R. 2. Μύρίναν (ubique cum ῥῶ)
R., Μύρινα vulg. 15. τύχης expungitur a corr. R. 23. ἐνά-
γοι R., ἐπάγει vulg. αὐτὴν N., αὐτῇ vulg., αὐτῆς R.

si qua alia per Europam aut Africam hoc nomine vocatur; sed quae est in Asia, veterum Aeolensium colonia, ad ostia Pythici fluminis sita; qui quidem fluvius ex Lydia regione fluens, in extremum Elaitidis sinus alveum fertur. Sit itaque mihi, plenissima huic, quoad eius fieri potest, nutritionis praemia persolvere, omniaque illustra et patria facta accurate conscribere; nunc vero haec benigne et faverer propensum animum studiumque meum accipiat. Mihi autem publicarum maximarumque rerum scriptio est aggredienda. Institutam vero historiam, non ut ab alijs hodie factitatur, (sunt enim etiam alij hac tempestate qui in eadem arena versantur,) non, inquam, ut ii, quibus minima est veritatis cura, utque res gestas ita ut acciderunt commemorent: adeo vero aperte plerisque proceribus adulantur et palpum obtrudunt, ut, si quando etiam vera dicant, fides tamen eis abrogetur. Atqui periti harum rerum auctores soli encomio sive laudationi convenire aiunt, bona, quibus quisque praeditus est, verbis exaggerare atque extollere. Historiam vero, tametsi ne ipsa quidem a laudatione eorum, qui praeclari aliquid gesserunt, prorsus abhorret, hanc tamen scopum argumentumque sibi praefixum

γεννημένα. οἱ δὲ ἱστορίαν μὲν ποιεῖσθαι ὁμολογοῦσι, καὶ τὸ
 D τῆς ἐπιγραφῆς ἐπάγγελμα τοῦτο αὐτοῖς ὑποφαίνει, πεφώραν-
 ται δὲ ὅμως τῇ πείρᾳ κομψενόμενοι τὴν ἐπωνυμίαν. τοὺς μὲν
 γὰρ ἔτι περιόντας, εἴτε βασιλεῖς εἶεν, εἴτε καὶ ἄλλως ἐπίση-
 μοι, οὐ μόνον τῇ ἀφηγήσει τῶν ἐξεργασμένων ἐγκωμιάζου-5
 σιν, (ἧ γὰρ ἂν ὀλίγα ἡμάρτανον,) ἔνδηλοι δὲ ἅπασιν γίνονται,
 P. 7 ὅτι δὴ αὐτοῖς οὐδέν τι ἄλλο διεσπουδάσται, ἢ μόνον ἐπαινεῖν
 τε καὶ ἄσασθαι καὶ πέρα τοῦ ἀναγκαίου · τοὺς δὲ ἤδη τεθνη-
 χότας, ὅποιοί τινες καὶ ἐτύγχανον ὄντες, ἢ κακίστους ἀποκα-
 λῶσαι καὶ τὰ κοινὰ λυμνηαμένους, ἢ, τὸ γοῦν ἔλαττον δεινόν, 10
 κατολιγορροῦσιν αὐτῶν, ὥς μὴδὲ μνήμης τινὸς μεταδιδόναι.
 ταύτῃ τε οἴονται τὰ παρόντα εὖ τιθέναι καὶ τὸ ἄει κρατοῦν
 B ἐκδεραπέοντες ὠφέλειαν σφίσι πορίζεσθαι, κακῶς ἐπιστάμενοι
 ὥς καὶ αὐτοὺς δηπου τοὺς πρὸς αὐτῶν ἐπαινουμένους οὐ μύ-
 λα τὰ τοιαῦτα ἀρέσκει, λογιζομένους, ὥς οὐχ ἱκανὸν εὔται 15
 τὸ τῆς κολακείας ἀρίδην τὴν περὶ αὐτῶν δόξαν βεβαι-
 ὤσαι. οὗτοι μὲν οὖν ξυγγραφόντων, ὥς πη φίλον αὐτοῖς καὶ
 εἰθισμένον, ἐμοὶ δὲ τὸ ἀληθίζεσθαι περὶ πλείστου ἐκτέον, ἐς
 C ὅ, τι χωρήσει. μεμνήσομαι δὲ τῶν ὅσα παρὰ τε Ῥωμαίοις καὶ
 τῶν βαρβάρων τοῖς πλείστοις ἐς τόδε τοῦ καιροῦ ἐπράχθη ἀΐε-20

2. ὑποφαίνειν R. 6. ἔτι δῆλοι R. 8. πέρα R. Lugd., ὑπὲρ edd.
 10. τὸ γοῦν R., τόγ' οὖν Lugd., τόγε οὖν edd. 17. ξυγγραφόντες
 ὡσπερ R. 18. ἐμοὶ δέ — χωρήσει. Hunc locum et mutilum
 et corruptum esse arbitror. Nihil opis affert R., imo corrupti-
 ora: ἐκτέον (sic) εὖ ὅτι χ. Num περὶ πλείστου ποιητέον, εὖ
 εἰδύτι ὅτι. (?).. χωρήσει? Legebantur olim quaedam in margine
 R. litteris quadratis scripta, quae nunc erasa sunt.

habere nolle existimo. Sed sicubi factorum effectus laudem aut dede-
 cus conciliat, vim facere historiae non licet, neque res ipsas palliare
 fucareque oportet. Hi vero historiam quidem scribere se profiten-
 tur, tituliue promissio hoc prae se fert; experientia tamen ipsa
 historiae appellationem fucantes deprehenduntur. Eos enim qui ad-
 huc in vivis sunt, sive reges sive alioqui viros illustres, non so-
 lum commemoratione rerum gestarum laudant, in quo non nimis
 peccarent: sed omnibus conspicuum faciunt, nihil aliud ipsos operam
 dedisse, quam ut laude admirationeque quos volunt prosequantur,
 ultra quam par est; eos vero qui iam e vivis excesserunt, qualescun-
 que fuerunt, aut pessimis vocant et rerum publicarum vastatores;
 aut, (quod utique minus grave est) ita eos contemnuunt, ut ne me-
 moria quidem ulla dignentur. Atque ita sese rem praesentem optime
 curasse existimant, semperque potentioribus assentantes privatis suis
 commodis consuluisse; non satis intelligentes, quod ne ipsis quidem,
 quos laudibus extulerunt, haec talia admodum placeant; reputantibus
 scilicet, manifestam illorum adulationem parum firmum esse gloriae ex-
 istimationisque ipsorum stabilimentum. Scribant itaque hi pro sua li-
 bidine et more; mihi fixum est veritatem, quoad eius fieri possit,